КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ЕРИ, 21 август, 1969 шу. № 100 (4737). Мах 2 кап.

СЕРЛАЛО («Свет»)

Советски Союзан Коммунистически парти Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхчу Советан а Министрий Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДУЬЙНА

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

* * *

ДЕКХАРАШ ТIЕХКХОАЧАШДАЬД

Грозненски района «Советская Россия» олуча колхозе бахаллараш кхиорчу бригадашта юкъе йоккхачу Межидов Увайса куьйгаллаш нисла тIехьа бригада коллектив. Укх шера цо дика хьукъаьдий наргаш, помидораш, иштта кабуц, хохаш, кхидола баццаш даьрах. ХIора гектаран тIера 180 центнер наргаш помидораш чулаца бригада. ХIинзлехьа хIора гектара тIера чуйицай 250 центнер наргаш, иштта цхьаьна гектаран тIера чуйна лерхIа помидораш 250—300 центнер а. Дика хьийкъай кабуц, хохаш.

Наргаш чуяхча къьстта дика къахьегарца белгалъелла я Сулейманова ХIарус, Диклаева Маржан, Солтамурадова Роваза, Баудова Жовра, кхыбараш. Юкъера лаьрхIача хIора сменагIа норманаш 150—160 процент кхочушдо цара.

К. БАШИРОВ.

Грозненски химически комбината рационализаторашта юкъе дикагIа лоархIаш ю технолог Чингариев Хьусена Зайнди. Массаза а кийса лелаю цо технологически режим. Нагахь бутт дIабозам по кийчъаь рационализаторски предложенеш производствана юкъе ца ьяш. Це дика къахьегарах кхочамбаь Iоц Зайнди. Цо дукха новкъостал ду аппаратчикашта. ДIабаххIча бетта комбината цехашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар цо болх беча № 133-135 йолча цеха коллективо. Цхьаккха моттиг ниисъялла зар технологически режим, къахьегамен производственни дисциплина толхаяь.

Хьинаре къахьегарал соцIа общественни балха тIа а дика дакъа лоцу ков. Чингариева. Цеха партийна организаце секретара заместитель ва из. Уж декхарш а толамца кхочашду цо.

Сурта тIа: (аьрзельара аьтте хьа) № 133-135 йолча цеха технолог З. Чингариев аппаратчик из коммунистически къахьегама ударница Т. Ушинкиан къамаьл деш ба.

С. ХУГАЕВА сурта тосати.

ГОВЗА БОЛХЛО, ДИКА НОВКЪОСТ

«Чечингсельстрой» треста аьшкабетона конструкцией заводе дукха болхлой ба хIаналехьа гIалоагIача шера чотах къахьегаш. Царна юкъе я завода аьшкабетона цеха бетонщица Албастова Баната.

Итт шу хьалха ков. Албастова нига, балха енача хана цхьаккха балха говзал яцар цун. Цехера чоалхане аппаратурй, арахеца гIишлой продукци бIаргаейна будургбий-теш сона ер болх яхаш шекъювлар Баната. Хьалхарча пеношка дукха гIалаташ дувлийтар из, яхаш дуьи цо. Массеха бутт балалехьа балха разряд лаккъеш дика мааменаш пIаелар цо. Дукха ха ялалехьа балха тIа хьалха латтачарна кхьанхар из. Цеха болхлошта юкъе эгара хьалхарчарна коммунистически къахьегама ударниц ... цIи елар цунна.

ХIинз бетонщика къьлаIча разрядах болх беш я из. Цо шу да Банате звенона кулгалде хьожаяь. Цул хьалха цехерча звеношта юкъе эгара тIехьаюсачарех яо из. Болх тоабара дукха къахьийгар Банате. БоагIо-боагIача ниебаь вIаоттабир болхлой. ДоагIар тьалехар хIаранегара. Эшачоа даим новкъостал дора. Цудухьа оал цох болхлоша бокъоина йоли новкъост, хьехархо, специалист. Нагахь шай звенора саг балхa тIа гIалат воале цунна бе боагIа беаж бу.

Масала, дукха ха йоацаш бригадерча цхьа болхлоаун. беддак брак йир. Балха дин йисте маьалингехьо из доцш лайнар звено болхлоша. ДIахо коллективо цу тайпара гIулакх дойтаргдоацилга дIакайтар. Къахьегама е производственни дисциплина толхаль моттиг нийсьелча челла из дика болало хилар ах, из а бехктокхаме ол.

Иштта звенос болх барах доала къахьегама толамаш дентара денга совдуьл. ХIора смени нормах цо арахеца сэа тайп-тайпара аьшкабетона плиташ 25—30 чара чц, хIаьта арахецараш 30—35 я бетонщикаша укх шера дIаяхьийта плиташ йиъ белаз чухилаьа оценка йолаш хиннаш.

В. И. Ленин вах бIаь шу дузача лаймаь кховьча материалий чотах болх бара тIанйна социалистически декхараш толамца кхочашду звено. ХIанзлехьа кховьй дукха цемент, маркхал, кхийола материалаш.

Шоай новкъостагара хьоккам а эаш иштта дика къахьегам ба звеноцара болхлой ми. Яхьяева, Алхазурова, кхы дукха бараш. Царех хIарене юкъера лаьрхIача сменагIа нормаш 125—130 процент кхочашдо.

Дукхача шерашка хьинаре къахьегаш ков. Албастовас даьле ла толамаш лакха мах баьб. Къахьегама книжка тIа хIа а илеш дукхааза баркалаш яьлла цунна, иттех Сийлен грамота енай. Цхьа бутт дIабоала цунна а иштта цун звенона а ахчан премиi ла хьожаеш.

В. КОСТОЕВ.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКАРА ХОРЖАМАШ

Эггара бехктохкамегIа йола ха хьатIаэттай вай республика партийна организацешта. Отчеташ елтен керда кулгаллара организаш харжарен собранеш дIайолалений. В. И. Ленина 100 шу дизара сийна тIанйца социалистически декхараш кхочашдара промышленни предприятей болхлоша, юртбоахама къахьегамхоша, интеллигенце хьинар айдаь къахьегача хьаладика дIайолалений уж. Юбилейни декхараш, пятилетка заданеш хьинна хьалха кхочашъярах Даьхенна рапорташ тел бIарчча производственни коллективаша. ТIанйцача социалистически декхарел совгIа бIаьш эзараш тоин мехкдаьтта даьккхад «Грознефть» объединене мехкаьтта доккхараша. Пачхьалкхенга ялат доххара план сийленна кхочашъяь баьнноб Гудермеса, Навсарен, Урус-Мартана, иштта республика кхыча районий илат кхедераш. Дика толамаш даьхад хьайбай продукташ йоахаш Ведана, Наура района хьайбаш лелладераша.

Юбилейни яхье карагIдийнна толамаш, тIанйна декхараш сийленца кхочашдара дIахо да лелараш — уж дешаш да отчетно-хоржама собранешка коммунисташа хеттера торкам тIабохийтараш. Дика вIаштIехьъяьха, лаккхача идейно-политически хьинаци чакхъьннай Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза. Сунжански района «XIX партсъезда» колхоза, «Красный молот» завода, иштта республика кхыча предприятей, боахамий цехови партийна организацей собранеш. Коммунисташа цIенхаштта критика ю партийна организацей балха отчетни периодех чайслую хиннача кхоачамбоацарашта, уж дIадаккхара наьккъаш белгалдоах, КПСС устава декхараш хIара коммуниста цIенхаштта кхочашдо вIадех.

ДукхагIа йолча цехови партийна организацешка КПСС устаро дIа ма деххара вIаштIехьъяьхча чакхъювла отчетно-хоржама собранеш. Дев повестий а коммунисташа ду къамаьлаш а эггара лоархIамегIа долча дешашта хетадаь да.

Цхьабаккъа цу лоархIамерча кампанена лерттIа кийчо ца яр бахьан долаш коммунисташа хьинаре дакъа ца лоацем, формально отчетно-хоржама собранеш чакхийнна моттигаш а нийсъеннай цхьайолча предприятей, боахамий цехови групповой партийна организацешка. Уж я, масала, Шела района «Шалинский» совхоза 1 эделене. Грозненски района «Советская Россия» колхоза цехови партийни организацеш. Боахамий гIуллакхаш кIоаргга ца довлахоль къахьегамхошта юкъе-бу идейно-политически организаторски болх тоабара де даьрхашта лерттIа тепкам тIа ца бохийташ чакхийннай уж.

Уж гIулакхаш дIахо да йиш яц. Отчетно-хоржама собранеш — юхханцарча парторганизацей лахаре эггара бехктокхамегIа йола кампани я. Собрани вIаштIехьъяккхаргей хо дика чакхдаккхаргей хьежжа хургба дIахо йодача хана партийни организаце къахьегамхошта юкъе бергбола организаторски политически болх. Цудухьа цхьаккха кхоачамбоацар хилийта йиш яц отчетно-хоржама собранега кийчлуш.

ХIанз кастте отчетно-хоржама кампани дIайолалургья юрте боахамий, предприятей, учреждений юххьанцарча партийна организацешка а. Уж собранеш лаккхача идейно-политически боаране чакхъяхара лерттIа кийчо е еза юххьанцарча партийни организацешна. Керттера дешаш теркаддаь оттае еза отчетни доклад, хIаьта цул тIехьагIа ца партийни бюро тIа вIоагIаде а еза. Дев повестка гIулакхацен хоадам болаш хила еза. ХIана аьлча собранех хьабоала пайда а керттерча даькъе цунга хьежжа хургба.

Совхозий колхозий хоржама партийна собранешка эггара хьалха дуьца оттаде деза КПСС октябрьски Пленумо (1968 шерара) дIахо йодача хана юртбоахама производство легIайоалаярах бакъоца кхочашдарах дола дош. Кхаькара балхаш сихогIа чакхдахаран тIадоагIача шера хьукъама ларл йолларан доакъарий база кийчъяран оаргагIбаха беза юртара коммунисташ, къахьегамхой.

Промышленни предприятей, учреждений юххьанцарча партийни организацей отчетно-хоржама собранешка шера итогаш ювцаш пайда эцаш йиса торонаш гучаяха еза коммунисташа, кхоачашдоавза дясар фуд а хьежаш нийслуш дола кхоачамбоацараш дIададахара де лезараш белгалде деза. Коммунисташа иштта теркалде деза шоай предприяте технически прогресс легIайоалаяра, къахьегам Iилмах ларда тIа вIаштIехьбаккхара, балха овсарлен арахецата продукце дикаяи лаккъяра дешаш.

Планировани экономически стимулировани керда реформах болх беча предприятей коммунисташа теркам тIабахийта ювца еза шоай боахамо цу хьакъехьа Iоаль балха опыт, нийслуш дола кхоачамбоацараш, уж дIададахара де лезараш.

ДIахо йодача хана къахьегамхой коллективашта юкъера социалистически яхь шерагIа йоаржаяр — хIара юххьанцарча партийни организацена хьалхашка латтача декхарех кертттердар да. Цудухьа из гIулакх теркам тIабахийта дувцилга вIаштIехьдаккха деза.

Боккхача лоархIаме да партийни организацей денал айдара хьакъехьа КПСС XXIII съезда хьалхашка оттадаь декхараш кхочашдара, балха тIа коммунисташ дIанийсбера, цар шоай авангарда лоархIам кхоачамбера дош. Иштта дицдалийта йиш яц къоначча коммунистакта кхетам балара, партийни кулгаллара стили методаши тоаяра, тIанйна решенеш кхоачашъяра, партийни а производствени а дисциплина чIоагIъяра, марксистско-ленински дешар дика, вIаштIехьдаккхара, иштта кхыйола дешаш. Теркам тIабахийта дуаца дезаш да къахьегамхошта юкъера политически болх чIоагIбара, профсоюзни комсомольски организацей балха кулгаллара дешаш. Царех лаьца цIенхаштта къамаьл де деза коммунисташа.

Партийни кулгаллара органаш — партбюрой парткомий состав, юххьанцарча парторганизаце секретарь хоржаш коммунисташа цIенхаштта теркам тIабахийта беза политически чIоагIа болаш, къахьегамхоша сий долш, партийни болх дика бовзаш нах юкъебахийтора. Партийни кадраш харжаран уж дIаннйгбаре ленински принцип дагахоабеш чакхъяккха еза из лоархIаме кампани.

КОЛХОЗХОЙ СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ТIагIоргта чIоагIа къахьег хIанз юртарча колхозхоша. ХIара бенка сакъат деза хеташ, сатессача хана дензз боад къовлабеллалца кхашка ялат чуэцача агрегатий штурвалашка латт уж, хьатташка, транспортни бригадашка балхаш деш ба. Ма хулла йоацагIча хана а доа ца деш а ялат чуйнца декхар, кхоачамхилал доакъар кийчде, пачхаьалкхен план — заказ кхоачаш а тIехкхоачаш а де, хинахьа гурахьа ялат дIадийна денза, хьатIадоагIача шера хьувнъамь тешаме ларда йолла гIерт уж.

Хоаш ма дарра, укх шера ноябрь бетта гулъе лаьрхIача колхозхой кхоалагIча Еррнгсоюзни съезда массанахьа а шерра ена кийчоно, юртбоахама артела кердача хьокхамерча Устава проект шерра ювцаш хилаоа новкъостал ду барт тайна а боркате а къахьегара.

Центральни колхозхой тIа дьолхаьа а хоам бах ма хилара, кердача Устава проект кийчъеча комиссе чIоагIъяьй колхозхой Еррнгсоюзни съезде бахийта делегаташ харжарах йола положени. Сентябрь бетта — ноябрь бетта колхозий вицалий районни собранеш, окружной, областной, краевой, АССР конференцеш, союзни республикай колхозхой съездаш хургъа. Царел хьалха хургъа Устава проект юцаргйола а артелий викалий районни собранешка бохийта нах хоржаргбола а юкъара колхозни собранеш. Партийни комитеташа дIанзахьа йоахаво а еза уж собранеш, конференцеш, съездаш дика вIаштIехьъяьха чакхъяхара, Еррнгсоюзни съезде бохийта делегаташ динагIбарех динагIбараш хилийтара.

Артела кердача Устава проект боккхача политически лоархIама документ да. Из тIаэцаро новкъостал дергда колхозаш дIахо а организационно - боахама хьакъехьа чIоагIъяра, юртбоахама производство лаккъяра, боахама доал дара демократически лардаш эргалха тоаяра, ахархой легIаха материальни культурни хьашташ юи а диззагIа кхоачашдара. Проект Iомаеши ювцаши, юрта къахьегамхоша донкхах деш дуц ленински кооперативни план кхтьалларех, колхозни строй низаци чIоагIбаьх, шоай артела дай шоаш хилара вы а чIоагIагIа уйла чуйосс, кIоаргагIа кхетаду цун экономика лакхьа, шоай материальни хьаьа ларда йола общественни рузкъа дукхагIа хилийта шоаш бехктокхаме хилар.

Артела кердача Устава проект яшари ювцари дIаьху колхозхой творчески хьинар лакхдаларца, юрте XXIII-ча съезда, КПСС ЦК Пленумий юрта боахамах дӧла дешеех йола решенеш кхоачашъяра, В. И. Ленин вах бIаь шу дизара сийна шоаш тIанйца декхараш толамца кхоачашдара йоала йоакхо дукхагIа моце. Партийни организацеша беррига шоай болх тIабохийт из хьинари иницнативи льаллецара а легIайоалара а, массаьр колхозхой Еррнгсоюзни съезд боахама кердача толамца белгалъяккха гIертгеола хьал дьа а хулийташ.

Къьастта аьлча, цу хоставе боккха болх бу Киевски областа обкомо, райкомаша, юххьанцарча парторганизацеша. Укхаза Устава проект массе а оагIорахьара йоашха а йоаш, юеца а юеш хIа ра бригада, ферма хIара коллективе, механизаторий звена. Шоай опыта тIара, колхозни вахара чIоагIъяннача принципаш, тIарен нормаш тIарен хьайоагIаш колхозхоша юкъекхуль районашкен артелашкен лаьрхIа яьккача коммиссеша лоархIаш а вIашагIтохаш а йола предложенеш. 4500 совгIа волча агитатора, политинформаторa, пропагандиста Уставах коллективизаци хиннечул тIехьагIа юрта хинача доккхийча хувцамех беседаши докладаши ю.

Колхозхой Еррнгсоюзни съезда ена кийчоно массанахьа а йоххе моттиг лоац юртарча коммунистеша беча организаторски политически балха тIаьх. Агитацен пропаганден тайп-тайпарча формех пайда а эцаш, уж гIерт хIара къахьегамхочунга артела кердача устава проекта чулоацам дIабовзийта. Цунца цхьана колхозий партийни организацеша чIоагIбу боахама доал дара чIоагIъенна демократически принципаш лелавра тIаьх ловттабу тIахьожам, колхозий правленей, ревизиони комиссей, бригадий советий балха хьинар лакхду.

Колхозхой Еррнгсоюзни съезд гулъю йовзаш йола исторически ха оттеш — дукха бола ахархой производства артельни организацега баьнна шоазтъьо шу дузача хана. Советски ахархоша баьча наькъа сийле йиза дIайовзийта еза артела Устава проект ювцача хана, артела Устава кетаьача лекцешка, докладешка, беседашка, тайп-тайпарча сайренашка, вIаьоагIихетарашка къьийта а гургдоеш а гучадаха деза колхозаш эхкача шерашка советски юрта экономически, социальни, культурни вахаре Коммунистически парте даь сийлаь-доккхий хувцамаш. Юрта къахьегамхой, къьастта наггархой, хьожалба хьадде долча масалашца шоай коллективни боахама исторега, царна гулда цун экономика, техникаца из IалашбоIш, производства культура, лаьттаца аьын характера, царевчи шай декара бьте, малегIа доакхий хувцамаш хиннад. Цу дахехьа боккха лоархIам бола хIама де декхаринйла де нелайовзув, радио, телевидени, кино.

Колхозаш хIанзарча агротехнически зоотехнически Iилма, машинни техника, электрификаце ларда тIа, новкъостий вIаши новкъостал дарен принципаш тIа боккхача социалистически юрте боахамах Ленина дагадеьллар реально кхоачашхилар да. Производствана интенсификаци яра, цун рентабельность лакхъяра кхоачалургйоаца торонаш йоахк царех. Цу торонех дикагIа пайда эцара дика гIулакх дулургда кердача Устава проекта положенеш йовзаш партийни организацеша беча балха тIа. Коммунисташа - колхозхоша, — хIаьта уж ши миллиона совгIа ба, — хIара денна новкъостал де деза къахьегамхошта шоай декхараш бокъонаши дIайовзийташ маттел, гIулакхаца уж миштта чакхъяха еза дIахойташ а, боахамга дика хьажара, пачхаьалкхено, болхлой классо юрте ловттача Iалашьяте йоккхийча средствахи материалаш йоакхоца пайда эцара лимйи хьоккам тала беза.

Устава проект шерра зиикархи ювцарахи колхозни строе даьча доккхийча гIулакхийи кхоачалургйоацача цун торонийи дерригача хаакъа хьаар хиннад, ахархой шоай низах тешаш хилар чIоагIду ца, кердa къахьегама толамаш даьара оарцагIбоах уж.

(16 августе арадаьнна «ПРАВДА» передовой).

ХЬАЙБАШ ЙIАЙХАЧА ХУРГДА

Шерагара шерага дукхагIа деб Ведана района Карл Маркса цIерагIча колхоза юкъара хьайбаш. Укх шера дIаьнига а доккха а 800 бежан да юртбоахама артела доалахьа. Уж зиза делаш йIайхача помещенешкен Iанградалара колхоза правленен партбюрон эггара лоархIамера гIулакх да кхоачамхилал доакъар Iалашдарй помещенешта ремонт яр. ХIанз деррига хьайбаш лоаман заьтIенашка зама дIалаьхкача хана хьайбаш чуваттадеча помещенешта ремонт ю колхозе.

Iаьа замалахьа кхаь ферме зоадау лоахаь. ДIалахача Iай во кийчо ярах нийсленачча гIулакхаша дика клетабьб хьайбаш лелалераш. Помещенеш шийла хиларах дукха Iаьсий зайра укхаш.

Боккха теркам тIабахийтаб укх шера специалисташа, бригадирашка помещенешта ханнахьен дикен ремонт яра. Кхаь ферме вIашагIьекхий лаьрхIа помещенешта ремонт ю бригадаш. Царех цхьан бригада кулгалдеш я Османова Марха. Цун бригаде болх беш ворхI саг ва. Цах кIоалига бале а цхьабагIьди, хIара бригада член клетташца бу шийх болх. ХIанзале йоккхача кхаь базан топнар хьаьхаб, кIара техай. Цу балха тIа тIехдика къахьегаш хьабеагIа ая. Умхалаева Бамант, Хусайнова Сацита, Хумидова Зарган, кхыбараш.

Дикача толамашца В. И. Ленин вах 100 шу дизар белгалде лерхI колхоза хьайбаш лелалераша.

У. ПАШАЕВ.
Ведана района Карл Маркса цIерагIча колхозе партийна секретарь.

Шортта хургда доакъар

Шелковской района «Путь к коммунизму» олуча колхозе хьайбаша шортта доакъар Iалашдара республикa беррига къахьегамхой тIаьхьеаш кхеймарел даьдер укх шера хинна бетта. Шоаш дIадоладаь гIулакх тешаме кхоачашду цу боахамо. ХIанзале планах лаьрхIачул тIех а йолаш 38440 центнер ыьлак оргIаш даьд доакъар Iалашдераша. Доакъара лаьрхIа хьагулдаь дIаоттадаьд колхозе 32 эзар центнер да. ЛаьрхIача плана дукхагIа нийчдаьд укхаза ыьлак доахаза хьоар. Дукха хо ца боаваме силоса хьаэхоIаш хьокх болабенна. ХIанзале кIоагашка оалай 779 тонн сийна масса.

Дика кхоачашду шоай декхараш доакъар Iалашдеш йолча П. Брыкинаи Г. Цесарен кулгалдеча звеноша.

И. СОЛОМОНОВ.

«КОСМОС-294» — СИГАЛА

1969-ча шера 19-ча августа Советски Союзе урагIахийтай аргIанара «Космос-294» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаь аппаратура лерттIа болх беш я.

Мехка гIолла

ГАЗОПРОВОДО ДОАЗУВ ХЬАДАЛУРГДА

Иран — СССР яхача газопровода 220 километр йIаьха хургйола советски участок йилла йолайнай. Турбай 36 метр йIаьха секцеш вIашагIхетта болабеннаб газопровод юлараш. Газопровода дукхагIа долча дакъа тIа 1220 миллиметр диаметр йолаш хургья уж турбаш.

Астара яха город уллача районе советско-ирански доазув хоада а дах тIехйоалача газопровода трасса хьалхара сангараш яхв йолланкай. Шай балха кийчо еш ба изолировщикаш а.

1970-ча шера бахх бе йолалургйолча цу газопроводах хIара шерра-шера 10 миллиард кубометр ирански газ кхочаргья вай мехкага.

(ТАСС корр).

Баку.

ГЕТТАРА ДИКА ХЬУВНЪАЧАНИ СОРТ

Ставропольски госсортоучастканка ма бола ялаташ чуйнца йистейаьннад. Чакхъьнай лабораторни анализаш, дIадуеча кондицега дIа а кхоачадаь баьлиш бовлавьее ка дIаденнай фу.

Мух, шелал, йоккъа царех миштта йоалу хьохаш тохканаш даь 50 гаргга сорт да гурахьа дувча кIа. Укх шера шьача конкурсни тохамех толам баьккхар академика В. Н. Ремесло «мироновская юбилейная» яхача кIено. Цунга яхы мел дарен дикагIа лелвлар климатически халонаш, эггара дукхагIа хьувнъамаш делар ноахагIа йолча сортоиспытательни участкашка. Цу сортах дала кIа массе лаьтта а дикагIа хьийкъар, «безостая-1» яхачул кхеъ — ворхI центнер дукхагIа даьлар гектара тIара.

Зеленчукски, Александровски, Георгиевски участкашка хьалхара моттиг дьаккхар «Кавказ» яхача сорто. Лоамьшкарча хьалех эггара лакхегIара хьувнъам цу сорто белар — гектара тIара 82,1 центнер.

Каста еран боалламашка дIакхоачийтаргда уж лакхара хьувнъамаш тела фу. «Мироновская юбилейная» яхача кIи элитни фух 30 тонн дIанхаьча Новоалександровски районерча «Россия» яхача колхозага.

ОНДДА ТIАНХЕТАМ

Цхьа культураш чуйнца мукъа даьнначча лаьттан тIа шоалагIа культураш дIалелга йистедаьннад Ставрополье. Хий лехкаш а ца лехкаш а йолча лаьтта 166 эзар гектара тIара гречиха, борцо, моакха тIалахний, силуардий, судански баьций шоалагIа хьувнъамаш чулгаргда гурахьа.

Механизатораша къьастта дукхагIа легвоадо ерем хиш лехка кхаш да. ДукхагIча даьхе пига дIайийнарах фийт бола культураш е. Масала, Нефтекумски районерча «Кансулински» яхача совхозе шоалагIа дIайийнача гречиха эзар гектаре хий тохаш а цин оагIорахьа хий ухийташ йола агрегаташ. Цхьатарра хоза хьалтIаьняхийнай гречиха. ХIара гектара тIара совхоз а санна 10—12 центнерал чухилаьа доаш хьувнъамаш дала мег.

(ТАСС корр.)

Ставрополь.

Кепайоазон тIа хоам из бара кховйча бедала чотах В. И. Ленин вах бIаь шу дузача лайкахьа болх бара инициатива дIайоланай М. В. Фрунзе цIерагIча Московски хлопчатобумажни фабрика ткачиха коммуниста Иваннкова Мария Сергеевнас. Из болам зоргаьаа хинна хьалдаьоар текстильни предприятеша лаьна иа Iеа кхыча предприятеша а.

М. С. Иваннкова болх беча фабрикерча цаI ах эзар совгIча болхлочо хьалдайцад цун дика гIулакх. Бедала материалаши кхоара тIехьа хьадха йола организационно - технически мероприятей кийча а из доккхий керда социалистически декхараш тIанйнад фабрика коллективо. Шера цар кхобе лерхIа боалйа 53 тонн а. боалбе таьш — 30 тонн, 1970 шера 21-чен 22-чен апреле кхоачча бедала чотах арахецаргья 50 тонн арахьа, 185 эзар метр кIадаш.

СУРТА ТIА: болх беш я М. С. Иваннкова.

И. Свиннов сурт.

ТАСС фотохроника.

Партийни вахар

КІОАРГГА ІОМАДЕРГДА ПАРТИЙНИ ДЕШАР

Дика чакхдаьлар политпросвещене дІадаха дешара шу «Малгобекнефть» мехкадьтта доаккхача управлене. Къаьстта кІоарга зевнеш хьахьекхар экзаменашка марксизма - ленинизма ларда ІОмаеча шина школа ладувгІарашна. Уж яр пропагандисташ пара гІалат кхы хургдоацаш укх халдеш хиина КПСС истори ІОмалу школаш.

Къаьстта бехктензаме да укх шера гурахьа дІадолалургдола политдешара керда шу.

ДІадахача дешара шера нийслуш хиина кхоачамбоацараш белгалдеш укх шера комплектовани яь ьынай тха политпросвещене школаш. «Малгобекнефть» НПУ беррига болхлой хургба политшколе кружокашка дешаш. Ялхь политшколеш цаІ комсомольско-кагирхой кружоки вІашагІъеллай яха.

Комсомольско - кагирхой кружокадІахо хьоргья «Партех йола беседаш» яха курс. ДІадахача дешара шера из кружок шин организаце НПУ-а ЦИНР-ея комсомольцехи кагирхоехи вІашагІъеллла хилараx дукха кхоачамбоацараш шйелелар. Занятешка берригаш а ахаар, хІаьта цхьайолча хана уж хьа ца боагІаш занятеш юкъах а юсар. Цу тайпара гІалат кхы хургдоацаш укх шера къаьсткъаьста а ларъІад пар занятеш.

Укх шера дІахо хьоргья шоай занятеш шин марксизма-ленинизма ларди школаша. Вийтта сахургва ІОмаи коммунизма программаш дешаш. Политэкономе ІОмадеш шийтта сахт хургва.

ЧоагІа доаргІаме да хІара политшколе завха говзал йола пропагандисташ харжара гІулакх. Из деш къоастадаь даха. Берзерча даькъе соакха хиина пропагандисташ хургба укх шера а политшколашка занятеш дІахьош. Уж ба П. Горшков, В. Пенарский, В. Бородин, Д. Камышенко. Царех хІаравав йоккха пропагандистски опыт йолаш, вахаа сий деш ва.

Укх шера шерагІа хургья дешара программа кхоссайолча партийни дешара шеньашка. Программа юкъе дукхагІа хургья [illegible], конференцеш, теоретически конференцеш. Коммунисташ а парте боачча актива а В. И. Ленина биографи политически ларди курс ІОмаярда цхьана парте решенеши документаши ІОмадергда. Ленински школе ладувгІаш хургвача 19 сага хьехархо хургва пропагандист Х. Чачиев.

Политшколашта комплектоваш ешдІарах хІараяца беседаш йир партбюро. Цига гучадаьккхар мадатІа политшколе, кружокe сага дІаязвергіз. Веша аьча, нийсатІа хургдар, бакъахьлар фуд белгалдеш, ладувгІарий хьалташ теркалдеш вІашагІъехкай хургья политически дешара школаш.

С. ПАНЧУК,
«Малгобекнефть» НПУ парторганизаце секретарь.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ГУЧАДОАХ

Грозненски района цеховой партийни организацешка чакхйолаш латт отчетно - хоржамий партийни собранеш. Укх шера уж чакхъюла В. И. Ленин ваь 100 шу дизара бахо ма боагІа накъабаха кийчлуш болча болхлой, колхозхой, интеллигенце къахьегама а политически а хьинар айденнача хьале.

«Горячеисточненский» племсовхоз района бекхагІчарех бола цхьа боахам ба. Цу совхоза партийни организаце да парте 63 члени КПСС членаш вола 4 кандидати. Уж 4 цеховой партийни организаце дІа-еа нийсбаь ба. Боккха ина ба из, царех хІораннe вежал ойдача.

Ииттарча позишешкара бийца а бийрар № 1 йолча отделене цеховой парторганизаце болх укхааха хиннача отчетно-хоржама партийни собране. Докладчина — парторганизаце секретара, совхоза керттерча агронома Петр Федорович Пивенченкоc хийцар совхозерча къаьстта а № 1 йолча отделенерча боахама а партийни а гІулакхий хьал. 1967 шера «Лаьтта леладара лакхача культура коллектив» яха сий дола цІи тилар № 1 йолча отделене коллективак. ХІаьта аьрхе къахьегачхоша хІара а тІехьа из цІи сийленца лелаю. Цеховой партийни организаце дика йоакхо ю шой мутІараш вовІаккхуляра, производствера коммунистий хьинар лакхдара. ДІадахача цхьан шера парте тІайийна 2 член, хІаьта 2 кандидат КПСС членалла а нийна. Собране массе а оагІора нийсар кхераш белхаш тІа нийсъеш дІа-еа уттарех кхетамаш кхеарий. гІадехе партийни дехкараш кхоачушдаре тІехьожам лоаттабарна дешаш. Партийни организаце парте кертера нах хьанийбара шой бола чакхбаьлаб социальни хьакъехьа парте дукхагІа болхлой хургболча тайпара. Йоакхо яьй парте чуйна комсомольцаш. хьалха латта совхозна кагирхой къестбара гІуллакха.

Партийни собране дукхагІа уйла тІаьхийтар цеховой парторганизаце балха юкъерча кхоачамбоацараша. Парторганизаце хІаьа а болаш ба общественни балха юкъе во дакъа лоцца коммунистан.

Пренеох къамаьл даьча коммуниста тракториста нов. Хамидова контина йир тІайіль решенеши дІадахача отчетно-хоржамий собране яь критически замечанеши кхоачалгъара ясала къовсаш лоаттабаьча партбюрона.

Коммуниста Шамаев Идриса — отделене управляющо белгалдаьккхар профсоюзни комсомольски организацей, пенгаьета балха партийни организаце тІахьожам мела лоаттабар.

Пренешка къамаьлаш хир кхы а массеих коммуниста. Цар критика йир партбюрона коммунисташкара шоай лекхараш кхоачашделга хьадехар хьа ца дехаш хилара.

ТІайіначча социм тІа белгалдаьл лаккхеха дийца кхоачамбоацараш дІададхара. коммунистий хьинар дІахо лакхдара новкъаш.

№ 1 йолча отделене цеховой партийни организаце секретарал хоржаб нов. Плесневый Геннадий Иванович.

Цул тІехьагІа чакхъьлар № 2 йолча отделене цеховой парторганизаце отчетно-хоржама собрани.

Цу собране чІоагІа уйла тІа а уттарaш кийнар доакъар кийчдарен хьайбай продукташ дхарен ьакъехьарча коммунистий доарлІамах лаьца дола гІулакхаш.

Пренешка къамаьлаш даьча коммунисташ белгалйоахар дакъар кийчдича белгалйоахарчар шоферий нов. Дачаева. Дугаева. Адильханова, дукхача кхыбарий цІераш.

Коммунисташ кІоаргга дийцар отделенерча гІулакхий хьал. [illegible] кхоачамбоацараш тІоагІа критика йир.

Э. НАБАРДИН,
КПСС Грозненски районо организацешта партийни балха отдела инструктор.

ДОГ ГІОЗДОАХА ТОЛАМАШ

«СихагІеш кІоаргагІеш бурув тохаргда» яхача кешнах къахьегача «Грознефтеразведка» треста мастер Кибиев Насер Хасанович кулгалдеча бурувзеттарий бригада лакха къахьегамах толамаш доах пятилетка ийлагІча шера. Лоаллахарча вежарашка йолча Кабардина-Балкаре № 6 йолча скважина тоха бурув 1295 метр кІоаргехшнал. БархІ бетта хала кхоачаш а яь хІанз сентябрь бетта чотах бурув тохаш ба бригадера болхлой. Уж толамаш доахача къахьегама дика къахьийгал бурувзеттараш И. В. Запорожеца. В. Н. Наумова, бурувзеттарчи сІрича Б. А. Таймурова, кхы дукхабийра.

[illegible]

Пятилетка ийлагІча шера план карал хьалха кхоачашъяра еррига шийі тербкаш сарпагІъяьхача Грозненски слюдяной фабрика коллективо къаьстта дика къахьегама толамаш доах укх шера. Товарни продукци араяккхара бархІ бетта план 18-ча августе кхоачашъьйй яр. Бутт чакхбаладаьлл планал совгІа араеипаргья эзараш сома мехьа продукци. Социалистически яхье хьалха латт фабрике К. В. Шулвиков Ф. В. Кочергинал керте лаьтача цхьоагатІчем шолагІчем цехий коллективаш. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй бархІ бетта задани.

В. КАЗАНЦЕВА,
Грозненски слюдяной фабрика планови отдела начальник.

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ., 21 август, 1969 шу.

В. И. Ленин октябрьски деноьхь Балтийски флота матросашта распоряжене луш ва телефонни станци хьалхахь, оьша. РСФСР искусствай заслуженни деятель П. Васильев сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪОНА ГІИШЛОШЪЕРАШ

ХІара шера тайп-тайпара гІишлош еча организацешка производственни практика чакхйоккхаш хул Грозненски № 13 йолча гІишлош еча училища дешархой. Укх шера а шитта къахьегаш хилар уж, училище шеда дика Іомабалaр дІа а хьекхий. Царех цхьайолах дуй пурга чай.

Производственни дешара мастера Рябинин Евгений Анатольевича хьалхе делаеча столяраша - плотникаша производственни практиках «Чечингсельстрой» треста дахчах хІамаш еча болх беш 1230 кора сагагІа, 938 неІара сагагІа хьь, 74 кубометр аразахаш, 435 опалубка щиташ кийчдаьд.

Производственни дешара мастер Павлова Анна Яковлевна керте лаьтача маляраши штукатураши Новогрозненски ТЭЦ гІишлош еча управлене квалифицированни болхлой бригадашка балхаш деш нах чубада цІенош хьалдеча дІенешка отделочни болх бир. Цар бь болх ловчахьалхен комиссе теттара дика мах баь дІайийцар. Цул совгІа йоккха товзал йолча гІишлошъерашца цхьана бригаде болх беш, къоначо белхлоша ІомаІю хьалха лаьттарий дикагІа йола производственни опыт, керда техника, къахьегам вІаштІехьбаккхара говзал.

Столяраши плотникаши бола Колтиков Юре. Голопупов Владимира. Фельмшкин Александра. Шуваев Владимира, Сафаров Юре. Харченко Сергея, кхычар производственни норма сага новкъостал доацаш шоаш 110—120 процент кхоачашью. Царех дукхахабараша «Чечингсельстрой» треста Сийлен грамоташ еций.

Шоаш дикача оагІорахьара хьахьекхар къоначча хакешникаш а. Производственни практике болча хана цар еттой 3132 кубометр кирпич, 543 кубометр бетони, 939 кубометр кхера ІоболлаІ. Дешархоша новкъостал деш доалл лабораторе, цхьа котельни, бархІ-бархІ квартира йола хьь цІа.

Дика къахьийгар маляраша-штукатураша а. Цар цхьан сехьан тІеотадеш 7350 квадратни метр, хинай наІарийа маьхьаланъ 7275 квадратни метр штукатура хьй.

Пишлошъеча объекташка тектара дика болх бир производственни мастерий Викнеевич Балтиева Анатольевича, Калуев Межида Султаль, Неженин Олег Ивановича, Павлова Анна Яковлевнай, кхыбарий а дешархоша. ХІаьта Лазарев Владимир. Шахбиев Мурабик. Байсуркаев Отурби. Яллаев Вахь. Тютюник Владимир санна болча а кхыча а дешархоша производственни практике хьахьекхар шоаш говза а къахьегам дика вІаштІехьбаккха а хови хилар.

Новогрозненски ТЭЦ гІишлош еча управлене. «Чечингсельстрой» треста производственни практике балха болаш дешархоша производственни механизацe керда тайпаш ІомаІю.

Маляраша - штукатураша ІомаІю басараш кийчдеча «С—365 — А» яхача машина. «ПОР — 600» яхача отделочни балхаш деча устройства болх мишта бу. Цара иштта хьай «С-757» яха маркахь бу пистолет, «С-765» яха пистолет - растелитель, кхычар приспособленешца инструменташ.

Училищера хиина арабаьлача беррачча къоача болхлоша, хьинаре дакъа лаьцар балха культура лаккхъяран гІишлой материалаш цхьон беш дІаалхийтарар тІехьа мача пехада кийъе.

Дика сагІа а 'хьа къоачча болхлоша. Группе болх беш я «СалеІача ден клуб», комсомольско-кагирхой лекторий. Шо хьь край йоакхара еча походашта юкъе дакъа лоац.

44 дешархочо «СССР турист» яха значок. 32 дешархочо спортивни разрядаш яьхай, 115 сага ГТР яха норма дІаеннай. Дукха бераш за кІантохаргах. акробатикех, спортивни лехарех, волейболах, баскетболах, футболах, исталц тІа лемачеча тенисах, кхычарех лоаша ІомаІуш.

Выпускной экзаменаш дІаеннай дика мастера К. А. Рябинина № 21 йолча, мастера Б. А. Випцевича № 5 йолча, мастера А. Я. Павловай № 7 йолча группай дешархоша. ХІаьта дешархоша Я. Истомина, Ю. Колтикова, И. Экаева, В. Чумачкова, В. Шуваева, О. Байсуркаева, В. Далаева, В. Лазарева, кхычар теттара а дика чакхъяьккхар училище.

Дика дІаболабеннаб цар вахара шера боккха кийъ. Цар дешам дахалла шо, хьина лоаца бакъда доь двагІа царна.

В. ИВАНОВ.

Дувцар—кхувш боагІараштa кхетам балар

Самарайнахь, Грозно Н. К. Крупская цІерагІча культура цІагІа КПСС Октябрьски райкома партийни активна [illegible] вар.

Кагирхоша [illegible] кхетам болх тоабаран юкъе бараш белгалйоах гІулакх вІаштІехьдаьккхара района партийни организацеша хьалхашка латтача декхарех лаьца доклад йир КПСС Октябрьски райкома секретара Н. Ф. Кривоносовас.

Пренешка къамаьлаш дир ВЛКСМ Октябрьски райкома секретара А. Р. Рыбакова, локомотивни депо парткома секретара В. Н. Ракиса, юкъара болча кагирхой гІулакхий комиссе председатель И. И. Успаева, Октябрьски района халкъа суда председатела В. Г. Туренековс, опытни завода директора Б. М. Ермолова, Октябрьски райисполкома председателa Р. А. Турвова.

Пийцача дешах соцам тІаийцар.

С. БЕРДОВ.

ДЕ ДЕЗАРАШ БЕЛГАЛДИР КХАЛНАХА

Укх дешошка кру бІыо совгІа кхалонг гулъелар Шалий района культура цІагІа. Уж бар йоагІаргІча кхалнаьха районни конференце дакъа лаца бахьна района юрта боахаме, гІишлошъеца, предприятешка, тайп-тайпарча организацешка къахьега кхалнах.

Кхалнаьха конференце дуцца отчадаьлар «В. И. Ленина 100 шу дизара сийна ларжача социалистически яхье района кхалнаха дакъа лацараx цу хьакъехьа царна хьалхашка латтачъ декхараш» дола дош.

Цу дешах лаьца доклад яьча КПСС Шалий райкома секретара В. Д. Абаева белгалдаьккхар района экономика кІеча, къахьегамашта политически кхетам лучa, культура детІайоалеча кхалнах дика толамаш доахаш хьабоагІаш хилар. Дукха кхалнах ба укх тІехьарча шерашка бехктехкмерча балха участкашта кулгалла лелабаь. Белгалле доагІа царех дукхагІбараша турпален къахьегамцаш, хьинарцаш шоай сий дакхина хилар. Уж ба Социалистически Къахьегама Турпал нов. Муслиева, Аргунски ялат дІайдеча пункта заведующи йола нов. Дашнивили, райисполкома председатела заместитель нов. Мамадаева, иштта дукха кхыбараш.

Даьлина дукхагІа эша профессеш. хьалха маІача вахьа а йоа хинараш. карьерадра дика тІехьув района кхалнах. «Пищемаш» заводе токараш болаш къахьег Шорзаева Малкиcас, Кузанцова Антонинас. Компрессорни установкай машинист я Алиева Нина. хІаьта дуукхкомбинате къахьегаш иштанел совгІа кхалнаг а. Толамна кхоачашъяьй района рагчахьалхенга ялет тоихаше план. Цига ловзхІаме дакъа лаьцад кхалкха ялат кхедеш хинача кхалнаха.

Цхьабакъда. хІаьта а кхалнаьхa говзал а хьинар а долча бесса бахьа тІа масойта лоькъарле ю дІаяхача заман ихоацаьча нийсача гІулакхаша. ХІана а тІехь кхоаш моттигаш нийслу района кхалнаха боала мехкарий маьхe кхувлаш, кхалсагак урдул доахаш, дукха истий кхувлаш, мурдашка пахо дина йиш еи. Уж санна долча гІулакхашца нІемхашта къовсам йовркахайара гІулакх масайенньа дика вІаштІехьдалаьйхахаш. Цхьа бокъонашна бахьан делаш эттара хьалхагІа къовсам лоаттабе безар кхалсаг а. Цхьабаккъда, халхото а района моттигаш нийслу ди легаберехи тайпанах хьалха латтадеи ца бухьаш шоай бокъонаши техкалра лахдинах дукхал ца орташ.

Къамаьл даьрцана белгалдаьккхар кхуври боагІача тІехьен, къаьстта йийнгий дешарнара бедаш шерагара-шерага совбуьлла. «Массеж шу хьалха школана укомплектовани е магацар тхена.— аІаш дуиц школа-интерната директора Дудаева Роза, — хІаьта хІанз уж деррагаш чуэца моттигаш а йоацаш а хул тхо. Тха интернат хьакха бокцараш дІайа шоаш ба хьехархой, дораш, юрт боезаа специалисташ. ХІаьта каст-каста интернате боагІаш хул уж тхона эша новкъостал. — шоай балхах вахара дуцаш».

Аргун дахача городе къахьегачий кхалнаьха быгони а культури а хьаиташ кхоачаместо нийслуча кхоачамбоацарех дийцар «Пищемаш» заводе токара Селишсултинов Курсета. Магазинашка дика товаш, продукташ хилла, телефонни бурзам во ба, автобусни движени дертт тІа вІаштІехьъюльккхащ. цох чубаха цІенош хьалдарш балачь а осала дел. Заводе къахьегаш йолча 40 кхалсага шоай бераш берий бешa дІадала магадь.

Шоай вахаро нийслуш дола кхоачамбоацараш лувашаш уж дІадахара наькъаш белгалдеш конференце къамаьлаш дир «Алтупинский» совхоза тхьамхa дежадача звено звеньевас Нарисона Макхас. «Дзалка» совхоза рабочкома председатела Хасанова Лейлас. № 3 йолча гІишлой-монтажни управлене моториста Ткачева Нинас, иштта кхыбараша. В. И. Ленина 100 шу дизара сийна дІайолаль социалистически яхь кхы а шерагІа йоаяле. дІалахача йашаx шлеехсача гІулакхашта дукъала лоаттабе къовсам кхы а эшагІбе хьина района кхалнахага кхайкарал йир конференце дакъа лаьцараша.

А. КУНИНА.

СУРТА ТІА: Шалий района IV кхалнаьха конференце дакъа лаьцаш бола Ленина цІерагІча колхоза колхозхой (аьрдехьара хьттехьа) доярка М. Абдулкерова, консервни цеха бригадир К. Нагаморзаева, тхьамха лелаеча звено звеньевая Э. Мусталаева, шул звено членаш Т. Магомадова, А. Такалашова, хьаш лелаеча бригадай учетчица Т. Хадаева, Э. Умханова.

В. Матиева сурт.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА Ф. Я. ВАСИЛЬКОВА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дукхача шерашка партийни советски органашка хьинаре къахьегарах вахча дийнаьь дена шоазтаьен яттт шу дазарцеч дувзаденна Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Сийлен грамота эойла Васильков Федор Ивановича—халкъа тІахьожама Грозненски районни комитета председатела.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

город Грозный, 1969-ча шера 15-ча августа.

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА ТЕХНИКАХ

Республикера подрядни гІишлош организацеш шера-шера ІалашЬю кердача лакха балха оасарле йолча машинашца, механизмашца.

Керттера производственни фондаш дегІадахараха кердача машинай шера шеръяргІа гІишлош хьалъеча дукхача балхашта механизаци чьй.

ДІадахача шера гІишлош-монтажни балхаш кхоачашдара цхьан болхлочоa лаьрхІача йолаш хинна керттера производственни фондаш 171 сом дукхагІа хилар 1966 шера хиначул. Цхьабакъда. белгалдаьккха дезаш да къахьегама оасарле дегІадахар болхлой механизмашка ІалайбаргаІ хьежжа ца хилар. Укх тІехьарча шин шера гІишлош хьалъечара къахьегама оасарле духхьал 7 процент мара лаккхъеннац, хІаьта къахьегам кертттера производственни фондашка Іалашбар 42 процент дегІабеннаб, механизмашца Іелашбар — 23 процент.

«Чечингсельстрой» тресте (управляющи нов. Лжейл) сонха хьалхарча ах шера хиинаначул дукхагІа 14 церла машини кхыйай укх шера цу юкъа. Цигара хьежжа лецкъьила еаш ца къахьегама оасарле а. Цхьабакъда укхазара гІулакхах кхыча тайпара да. Совхха хьалхарча ах шера хиинначул 18 процент лахъеннай къахьегама оасарле укх шера цу юкъа. ХІара шера гІишлошъярара керттерча фондашка дІадолер дукхагІа хуле а, керттерча производственни фондаша кхоачашбеча цхьан сома мехьа гІишлош-монтажни балхашка дІадолар кІезигду. Масала, 1966 шера керттерча производственни фондий мах 43 процент лакхбеннаб 1966 шера хиннача, хІаьта цу юкъа гІишлош хьалъеча эшача производственни фондашка дІадолар 15 процент лахденнад. Цу тайпара да гІулакхаш укх шера хьалхарча ах шера а. Из гІулакх иштта хилара керттера бахьан да республике гІишлош хьалъеча гІишлош техникех бизза пайда ца эцар.

Техника дегІаяхарга хьежжа дукхагІа пайда боц гІишлош организацешка. Лоха да цар экономически хьокхамаш. Шера-шера дукха машинаш, механизмаш латт гІишлош хьалъеча пайда ца эцаш. Цул керттера бахьан да къахьегам нийса вІаштІехь ца бахкар, кхоачам хилар гІишлошъяраш ца хилар. хланахьа гІишлош хьалъеча эша материалаш Іалаш ца яр. Къаьстта дукха болх ца беш латташ хул башенни кранаш, лаьтташ оахка машинаш, автогрейдераш.

Пятилетка ийлагІча шера хІаназара кхы бетта планах эша безача 57 процент кІезигагІа пайда эцайб 0,35 кубически метр емкость йолча ковшовой экскаваторех. цул лакхагІа емкость йолча экскаватороі 89 процент кІезигагІа, скреперех 50 процент кІезигагІа, иштта кхыйолча техниках а.

Къаьстта эсала лел гІишлош машинехи механизмехи пайда эцара болх «Грозгазстрой» треста, «Чечингушводстрой» гІишлош управлене, «Чечингсельстрой» треста подрядни организацешка. Масала, «Грозгазстрой» тресте укх шера хьалхарча ах шера ковшови экскаваторех болх ца беш хьокха ла 2 эзар машина-ди да. Из хул 64 процент. Иштта дукха болх ца беш хьа ыхкай экскаватораша, скрепераша, бульдозераша, башенни кранаша, кхыча гІишлош техникаша.

Дукха моттигаш нийсеннай «Чечингпромстрой» гІишлош механизаци яра управлене дайтта балхка машинаши механизмаши болх ца беш сайна латтаи а. Укх шера цар болх ца беш хьокха ла 12 эзар машина-ди да. Из хул цар 43 процент, хІаьта ковшови экскаваторашеи скрепераши болх ца беш хьокха ла 65 процент я, бульдозераша хьокхар 47 процент. Кхы яккагІа латташ да гІулакх № 101 йолча механизированни колонне а.

Цхьайолча гІишлош организацешка дийнахьа буса механизмаша болх бола болх сменагІа йоле езача хана кІезигагІа да йоаш бу. Масала № 66 йолча механизированни колонне евача укх шера дийнахьа буса юкъера лаьрхІача 6 сахьат мара болх балабаь, хІаьта автогрузчикаша 6,6 сахьата мара болх баьбац. «Чечингсельстрой» тресте № 161 йолча механизированни колонне экскаватораша, кранаша дийнахьа буса юкъера лаьрхІача 3,8 сахьата мара болх баьбац. Уж санна масалаш кхы дукха а доала да йиш я.

Машинехи механизмехи эсала пайда ийбар цІоагІа Іалаьь гІишлош хьалъеча хилача балхашта механизаци яра балха. Укх шера дІабахача ворхІ бетта лаьттанна дечa балхашта механизаци яра плана 74 процент мара кхоачашъяьяц «Грознефтехимремонт» треста коллективо. «Грозпромстрой» тресте СМУ-12 коллективо уж балхаш кхоачашдара план 81 процент мара кхоачашъяьйяц, хІаьта «Сельхозтехника» объединене СМУ коллективо лелача балхашта механизаци яра балха 79 процент мара кхоачашъяьяц. Цул юкъ хьа цу организацешка кулгашца деш дола балхаш Іалашъяьйте дукха да. Масала, «Грознефтехимремонтстрой» тресте укх шера хьалхарча ах бетта кулгашка кхоачашдаь балхаш 21 эзар кубически метр да. Из хул церрига лаьттаншара кхоачашдаьча балхах 26 процент. ХІаьта «Сельхозтехника» объединене, гІишлош-монтажни управлене кулгашца кхоачашдаьча балхаш 31 процент да.

Укх шера хьалхарча ах шера «Грозгазстрой» тресте механизированни хьисапе бетон кийчъелла совха из шеръа хинначул 4,1 процент лохденнай. Иштта доха да уж хьокхамаш «Чечингпромстрой» объединене а.

Маркхал кийчбара механизаци яр укх шера совха цу юкъа хиинначул 98 процентагара 73,9 процентага кхаччалца лохденнад «Грозгазстрой» тресте, хІаьта «Чечингпромстрой» объединене гІишлош организацешка 97,4 процентагара 87,1 процентага кхаччалца лохденнад маркхал кийчбара механизаци елта. Къаьстта во лел штукатурнай малярни балхашта механизаци елта а. Дукхача организацешка уж балхаш дукхагІдолча дакъе кулгашца ду.

ХІара шера гІишлош организацеш кердача техникаца ІалашЙоле а, гІишлош балхашта механизаци яра боарам сиде дегІаяхац. Цул бахьан да механизмех, машинех бизза пайда ца ийбар, къахьегам нийса вІаштІехь ца баккхар. Уж кхоачамбоацараш дІа а даьха шоай болх тоабара оарадІйола безд гІишлошъераш В. И. Ленина юбилей накъаболгІача бекхамхочча хана.

В. ЮДОЛОВИЧ,
Нохч-ГІалгІай статистически управлене начальника заместитель.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА ЧУЭЦАРГДОЛА ЯЛАТАШ

В. И. Ленин вагь 100 шу дузачу денна сийленца накъаяхкийчуьйна республика. Колхозашеи совхозашеи шеашта хьалхашка дехкар оттадаьд хьатlалоаргlача юбилейни шера 525 эзар тонн ялат чуэца. Республике доаккхачо дерригача ялатах 77 процент гуразьа дув ялаташ хила теркал дича кхетадергда 1970-ча шера уж дика хьувкъадар мел боккха лоархlам болаш да.

Колхозашкен совхозашкен йоалаш йола ерригa торонаш чlоаргlа оарцагlъаха еза из дехкар толаша кхоачашдара. Дlаде фу кийчдара дакъе дукха балхаш да де деваш. Дlаде фу дlаотlадара, из цlендара, чlа мишта дарголаш да тоххам бара гlулакхаш во латт цхьанцайолча колхозашкеи совхозашкен.

Ерригача республикей кхоачам хиллал да гураха дlаде ялат, цхьабакъда, цхьанцайолча районашка из тоъаш дац: Советски района колхозашка тоъац 380 тонн, Ножай-Юрта районе — 270 тонн, Ачхой-Мартана районерча совхозашка — 290 тонн. Дlаде фу эцалгеи кхача ялатaца хувцалгеи дертlа нlаштlехьдаьккхадац.

Дlадувча ялатий сорташ херцадахара колхозашкеи совхозашкеи дикагlа долча фух 1200 тонн йоакха езаш я опытни юртбоахамни станцин. Цунах 1000 тонн гураьза дув йlа да. Из фу кийчдаь да, цхьабакъда, из дlахьалга геттара да латт. Тахaнарча денга колхозашеи совхозашеи дlадихьа фу 100 тонн мара дац. Хлебопродуктий управленера дехка аьнна оттадаьча 1200 тонна фух цхьаь цlа килограмм дlайихьаяц боахашa, дlаьта хувца аьнна оттадаьча 1400 тонн тlакъехьа кхыметтел разнорядка а ениац юрта боахама Министерства.

Дlаде фу кийчдара балхаш во хьа «Агинский» ахача фу лелачa совхосе. Кхыча ялатах лелa колхозашкеи совхозашкен 1000 тонн гаргга дикагlа дlаде фу дала лелаш я из совхоз. Хlара балхнга кхоачамболлаш дlаде фу дийдеций дьажа а, ца тоъаш дола фу лахара хлебопродуктий управленеи опытни станцеи склашкара дlахьалга сихха нlаштlехьдаккха а декхарийла я юрта боахама Министерства, парте райкомаш, юрта боахама районни производственни управленеш, колхозийи совхозийи кулгалхой. Дlадийна фу дика хиларга хьежжа ялаташ хьувкъаш хилар дуккъ а деза. Из ерригача ахархошта шоашта хов. Хойа а цхьацу дошта лоархlам ца беш lа.

Стандарта цхьоалагlий нийсах дар мара фу дlа ца дуаш ен а дlаеза ерригa колхозаши совхозаши, дlаьта «Самашкинский», «Балаяновский», «Аргунский» совхозашка оцаьа дlайийнадац хьаметтел кондиционни доахая лабораторешка тохкам баьнеи фу. Дlадуваш дола фу докагlа хилийтара укх шера а эшнача районара йоакхо ца духхача районашка. Ялаташ дlаде дукха ца Дlахае, цхьабакъда 10 августе хьалтлаш физически дикал мишттай хьежаш тохкам баь фу Малгlайнка Грозненски районашка 44 процент, Надтеречни районе — 55 процент, Наурски районе — 53 процент, Сунженски районе — алхха 33 процент мара дац. Тохкам баьча фух кондиционни доацаш керадаьд Ачхой-Мартана районе — 58 процент, Наьсарен районе — 84 процент, Урус-Мартана районе — 44 процент. Дерригa а 30 процент мара дац республике цхьоалагlча классах дола фу.

Дlадув фу дика хилар — хьунхамаш лакхбара йолча торонех керттера цаl. Цунах бlоза пайда эца беза, Шенхаштара уж кхоачамбоацараш сихха дlадахара мел эшар де деза производственни управленешa, кандидатин сортоиспытанешa, колхозашкеи совхозашкен. Хlаьа дош за хьоттaлехьа цlендаь ялаа а стандарта цхьоалагlча классал доаргlа хургдолаш кондиционни хилийта а дика гураьза дlадугргдол фу. Цу гlулакхаь кхоачамболлаш техника а них а болаш да. Дlахьача фуи йоакхо а стандарта агронеман ба.

Боккхача хоарцlаме за ялатий дlадера хаштахьа техника кийчдар. Цхьабакъда, из лоархlаме гlулакх тесса дитал пхьалхача бохамашка. Сельхозтехника а хьатта гlазара шьача кхыча сатхаш хьахта ремонт йисте яьнаяц Малгlайнка, Урус-Мартана, кхета кхьача районашка, Машинашта ен доза рlомент дика ца ен а моттигаш я. Юрта боахама Министерствана а «Сельхозтехника» объединенега а хоаш да из, цхьабакъда уж кхоачамбоацараш дlадахар сиха дар ялат дlадерга техника дика кийчъелга lалашдара бокъонца бохачlалаш.

Гураьза дlадувча ялатий хьунхамаш лакхдара кийчъе а езаш из дlахьа а еза минеральни, кхьеста а моттигерени удобренеш. Оахан дешетьа кlадтйилича пайданагlа я удобренеш. Цхьабакъда, дукхача колхозашкеи совхозашкен тесса дитал гуразьа культураш дlалуча хьалташа удобренеш йохкалга.

Шерланнача кхона бlаьрча ергlаш lайназ Сунженски районa Шеча Эскарен Ленинен цlерагlча колхозашка, Наьсарени Уоус-Мартановски районий совхозашка. Из кхашка дlадаллара йоакхо ен бан производственни управленей, колхозий, совхозий кулгалхойи специалисташи. Хlара боахаме, бригаде, отделене хьадаа графин а оттаь цу гlулакхa транспорт а кхоастамь из бодх бооргlала нах болаш а бахьа сихха цакхаьехьа дезо гуразьа ялат а дlахьаргзечча ялашка минеральни а моттигера а удобренеш йохкалга.

Хиш дехкача латтах пайда мидда традара колхозашкеи совхозашкен екнай хlамаш дlаелехьа 20 эзар гектара тlа хий дехкада. Иштта хий дехкар мел пайдане да дика хьаьоьн укх маселанна. Укх шера Гудермесски района «Октября 40 шу» яхача колхозе хий деххача лаьттай 590 гектара тlа гураьза дlайийнача культурай юкъера хьувкъам 27,1 центнер бар хlара гектара тlара, хlаьта дlадолалаьа культураша дегlайоаргlача хана кхы цкъаза хий диллача Алакаева бригаде 60 гектарах хlаране тlара 34 центнер ялар. Хий ца диллача лаьтта гектара тlара 9,1 центнер мара ца делча. Цу колхоза Хазбиева бригадо йlайийнача 50 гектарах хlаране тlара 44,2 центнер ялар хан-хан'нача хий дехкар баьнч долаш.

Гураьза кlа дlадолехьа а ца дегlдахьача хана кхы цкъза а хий дехкарах 105 гектарах хlаране тlара 32,7 центнер кlа даьккхар Сунженски района «XX партсъезд» цlерагlча колхоза Несмачно бригаде № 5 йолча кхай тlара, хlаьта 130 гектар дlайийнача № 7 йолча кхай тlара — 28,8 центнер. Цу тайпара масалаш дукха да. Цхьабакъда, лаьтташ дегlа доллашехь а, хlамаш дlаелехьа хий дехкалга хlала машинаш дарарийллаш республике.

Гураьза культураш дlаюьргйолча лаьтташка а иштта бlаьсти юьча культуранга хий дехкалга хlамаш сихде декхарийла а партийни организацеш, юрта боахама районни производственни управленеш, колхозийи совхозийи кулгалхой, юрта боахама специалисташ.

Гураьза культураш дlаюалтах хоалам беш дола доьш ала лезаш боахамий специалисташа кулгалхойш ба. Уж культураш малагlча кхашка дlае еза къастамнга а уж дикагlа хьувкъаоргйолча дlаюьлга нlаштlехьдаккхилга а царна тlаlожам да. Иштта цар дехкар за техниках доттлуш хилар дика. Цу болхбанга нехъа проблеми а материальни а безам тlагlоргбола гlуллакхаш чакхдоахилга а иштта цар дехкар да.

Ялат чуэцача деношка а сенна, гураьза культураш дlаюьча хана а дуйнхача нахана беча политически балла центр а хила дlаоттае хlара бригада, отделени, полевой стан.

Юрташкарча къахьегамхошта аьшь яьржача яхьа берте оттаъ, цхьаннена карагlаьнна дика хlама массанега дlадевзийта, хоалаш беш йолча участкашка колоаш дlанийсъе декхарийла ю колхозийи совхозийи партийни организацеш.

Ахархоша ленински юбилейни шера чу а эцаргдолаш, къаьстта шей белгала болаш да укх шера дlадуьш дола ялат. Хlанзе а ю бlиш мел йода хlама де деза цай республике дlайийна культураш тlехьаьнна дика хьувкъийтара.

К. САВЕЛЬЕВА,
КПСС обкома юрта боахама отдела заведующа заместитель.

Дlадахача замах юхедисачd воча гlулакхашца–лира къовсам!

ВАЙ ХАНА–АЛХХА СИЙЛЕН ГlУЛАКХАШ

Денгара денга товхуш латт советски кьаьха вахар. Массанахьа гуш я халъа хьашташ дикагlа кхоачашдара вай партеи правительствeи ен йола йоакхо. Доккхий хувцамаш хинилд вай духолни вахаре а. Советски заманкхийнача а кхувш боагlача нахa а юкъе етта нийслургвац дийша воаца сиг.

Цудухьа хала хет вай нахаре цхьадола айпе гlулакхаш нийслуш хилча. Уж дика довзаш да. Царех кlоаргга дувц «Сердало» газета оагlонаш тlа кепатехача «Мурдана законаш телхадара дукхьала» яхача статья тlа. Цуй авторашa А. Газиева, З. Джамбулатовас, С. Чахкиева дувцар нийса а ший ханнахьа а оттадь доша. Цудухьа дег чу дужаш да из.

Кlезига ма вай хальа прогрессивни традицешi обрядашi. Вайнахa юкъе lадьмате эсаj лоархlаш да доккхачун сий ца вар, кlанни ноакъостал ца дар, эзделa хилар и. кх. дl. Дуккхача хана дена вай къамах йоахаш я уж самалаш. Хlаьта укхув лаккхар? Сона хетачох, дукха ха ма ца яйх ма вай кхийтта. Вай вахаро доккхий хувцамаш хиниалда, а талая а тlехь дlадоалаш дац из. Сий доаца гlулакх.

Саг йоалари маьре ахийтари лоархlаме хlама да. Сага йиц ца ду ха я из. Рузкъаца, ахчаца мара хила йиш йолаш яц-те из? Советски закона йоах, из лоархlаме гlулакх, материальни расчеташ юкъе йоацаш хила деза. Хlаьта мурдаша яхар алча да. Сона хетачох, дика хургдар эlаматача саго ший нускала цхьа совгlат делча. Совта къамаьлаш ца а дувцаш шайна езаш а ше везаш а йола саг йоалае мегаргьа эlамигача саго йийй лаьй раьза ца дуле а. Вай ерригача общественносто хьрц лоархlаргдац из хlама.

Кхы цхьаьха а ала безам бар са. Хоьш ма дарра, вай гlалгlай мехкарий вахь ээлел долаш а гlулакхаш а да. Бакъда, со цецвоаккхаш лаха хlама да — шоашта дlаевга саг везаш хилча, цунпа-вахар довш хилча шоай хьашташ нлча сагатара иштта дукха яха хlоиа доккхийт мехкараше? Цехьагlа цар а цар моаро а дlагахка ма дезий из. Урдош дахара шо а да, мехкарий, бехке.

Саг яр · ахар доккха цlей хила деза. Бакъда из йоагlача а йодача а дукха моттигаш нийслу лоаьар ма ден. Два хlама дычул тlехаьтlа дlаболх, нах. Сона хетачох, саг йоагlача а йодача а доккхий пандар дец халхар хила деза. Тlаккха массаволча сага беэаш тlабоалаш хургда из гlулакх.

Вайна юкъера цlендаь дlадаккха лезаш да цхьа лехар. Советски закон ца да. Ьехка волчунна нийсъа а чlоагlа а тlаlазар ду цо. Цхьено гуцахьа доаца нах чуоз, цунах lадьмате доккха зе доал. Цу гlулакхо lадала органашта понкъарле ю бехке волчунна шийи ханнахьа цийса тlаlаар де.

А. ГУДИЕВ,
Республикa юртбоахама министерства ПМН церттера ин-
[redacted]

Курски аномале цхьаькха а рудник

Тхьаь ялх шу хьалха гlордаьнна дола Прохоровски танкови доаьнна кхаш кердача басса белгалдоал хlана. Цу районе гуча яьннай цаl-ах миллиард тонн лоархlам бола аьшка руда доалгlаш йола Яковлевски ола моттиг. Укхаза, танкисташта оттадаьча памятника гаьна довццаш белча паьшинхай Курски магнитни аномале кхы цхьаькха а рудник хьаерlйола майда.

Цигара руда геттара дика да. 62 процент аьшк доаллаш зене хlамаш эгара кlезигагlа йоахкаши да из.

ТАСС-а корреспондентага вердона предприяте проекта керттерча инженеро С. Н. Лихачева аьнначох, гlишлошьерийн горнякийи чlоагlа къовсам лоацтабе безаргба аьттлиа кlаллхарча хиша. 550 метр кlоарга дозллача рудана тlадувл уж хиш. Хий доаллаш йола осадочни породаш чlоагlьийтара царех шв а бейташ йоахаргьа шахташ.

ТАШКЕНТ. Юххьанца хьалдеш да городе нйсева нlаштlарадаь цlенош. Хlанзлехьа уж хьалладьд шоватквьен итт. Эзгара чlоагlагlа лаьтта аьгача «Кашгарки» ахача топпара кирпишкех даь цlенош дотта къаьнагlа районе дукхагlа да ву тайпара гlерсаш. Лаьтта агара эпицентр Ташкенте эзара даккхагlа цlенош дола район хуфаш латт.

СУРТА ТlА: Российски Федерацe гlишлошьераша хьалдаь цlенош.

И. Душкина сурт.

ТАСС фотохроника.

БОЛХ БЕ lОМАЛУШ ВА КЪОНА АХАРХО

Цlеххе а биэац ахархочун бlарг lелаш хозленак, цlаьнга кlоргдадац цунна лаьтта. Ер эlамига саг эlанз мара дlеволааннаац из везаш йоаза. Серноводскара механизаца училище а ваьха укх шера эзгара хьалза лавцаяд ца трактора во.

Юкъарча школе дийша ваьнне а механизатор хила лаьрlар Леонидов Владимира. Из ваьнна Сунженски района Нестеровски ахача юртара колхозой тоцаьне вола цхьанха цхьа къахьегамхо шоабех хьанийтпаьга хоаш ба.

Шоай колхозе дикагlа волча трактористаца мара болх бе вахийтазар из шоаргlча бригада бригадира Коржуков Николай Ивановича.

— Дика ахархо хургволаш эlамига саг ва из, — аьлар цо Леонидов Владимира, — цудухьа лаьтта дукхагlа девзийнца бакъаньа ва из.

Лаьтта дукха дезар ва Крайнинов Илларион, шоай «Путь к Коммунизму» яхача колхозе, ерригача районе цlи хоза тракторист.

Цецвоал из смена хьацаьча хана Владимира дьха лаьтта цlаьхувчул дукхагlа хилча. Нормах 3,7 йолча 5—5,5 гектар ца оахаш трактор соцаьц цо. Ялат чуэца долдадалча дено лаьтта оахаш ва Владимир (12 июля дена) 200 совгlа гектар аьла ваьннав из цу юкъа. Иштта лакха хьокхам болаш дукха бац колхозе опытни трактористаш.

М. ЗАНГИЕВ.

СУРТА ТlА: Леонидов Владимир лаьтта оахаш ва.

Автора сурт.

МЕХКАРИЙ ГlУЛАКХАШИ УЙЛАШИ

Вай республике дlахьаьча па lеш вай мехкарча 22 гораде а дlахкоач Наьсарен района Экажкъонгий-Юртарча промкомбината коллективо арахецa продукци. Ме йолх бе болаенна дукха за еще а хиькен тlехдикен продукци арахецарох дlайовзийтай коллективо шей цlи. Арахеца продукци бахача цеха чlоагlа хьатташи дlаэцаш я. Малагlа тайпа продукци я пар арахецар?

Тхо да пластикатни цехе. Гlалгlай мехкараша тхога хьахьенх шоай къахьегамга дьшнача кулгалшна кийчъяь хlамаш: неголаш тlа тувса гаташ, полиэтиленовие полихлорвиниловии пленкех даь тlоргаш. Чlоагlа хоза нийдарчоч болх тlагlоргбахаш за уж. Къаьстта дика кул Угурчиева Хьавас, Цечоева Лиза хьадаь тlоргаш, гаташ. Уж сонца бараш кхьа дукха бе укхаза. Цудухьа цеха коллективо доаха толамаш беттагара-беттага дахкагlа хул. — Цхьо бутт дlабахийтабиц тха цеха коллективо бетта плана 120—130 процент кхоачаш ца ги, — аьлар мастера Ужахова Фатимас.

Мастера Фатимас дика дlагlехьбаьккхаб цеха коллективи болх. Цахаддаш новкъостал а деш лакхъайт болхлошка шоай квалификаци, иштта уж юкъера общественни балха а.

Дитьа, иштьа мара бlагга ца гу кхалнахьа перта тlа тахка дlарадаш арахеч сеточни цеэе. Ца болх дика бахаши дахха къахьегама толамаш доахаш ба цига Хамчиева Iаймет, Цечоева Баьати, Цурова Вальйдат, Хаматгульева Адмат, кхьбараш а. Шоай балха бокъонца бела гегнавчаш, оал царех цеха болхлош. Сиеьа заданех царех хlаране [illegible] кийчбер 40—50 ба.

[illegible] сгофааии цеха мехкараша социалистически дехкараш тlайнцал кхоьача матеританий чотах В. И. Ленин вагь бlаьшо дузачу дена 1970 шера 21-чи [illegible] апреле ках бацаш болх беш планел совгlа продукци арахоаш. Уж дехкараш хlанз толамца кхоачашдеш да.

Кхьа из каллара бахача ахха чlоагlа хьатташи дlаэцаши я промкомбината коллективо арахеца малача цьлхен кхачьешен доаллевкаш, галстукаш. Из продукци арахецача дьнара хьалхьо[illegible] Ф. Муцольгова, [illegible] З. Хамчиевас, И. Мальсагова, М. Мутелиевас, [illegible] а. Балха тlа лекха къахьегама толамаш дахарах комбината коллективо чlоагlа [illegible] ба уж.

[illegible] промкомбинате болх беш гlалгlай мехкараша (цхьа [illegible]) балха тlа лекха къахьегама толамаш дахарал совгlа цхьана оlамийла [illegible] кхийтте безаме хоза салоl. Чlоагlа раьза хиина хьалаьцар цар зуйха ха йоацаш «Сердало» газета тlа кепа теха араьнна «Мурдана законаш телхадара дукхьала» яха статья. Цу тlа дувца ийрча гlулакхаш чlоагlа новкъадоалга дийнар шоай собране гlалгlай мехкараша. Собране къамаьл дьча секретарь · машинистка Мамилова Хьанифа, пластикатни цехе мастера Ужахова Фатимас, болхлоча Цечоева Лиза, хlахаш тегача Сакалова Маржана, цхьа дукхахачар а, цхьаьнне саниш, аьлар «Вай кхела, араа дай воаш хургда вай».

[illegible] юкъерча цхьабола нах а [illegible] ирах «урдош» дистара дуьйаза из лог лезаш мехкараш ду къаьнаьд. Юхедисача воча гlулакхий лер цlенъяь дlадаккхар дех цар.

Г. ГАГИЕВ.

ШУРИЙГА ДlАДОДАР КlЕЗИГДЕРГДА

Шурийга дlадодар кlезигдара йоккха терко ю Ачхой-Мартана «Лермонтовский» совхоза кхоалагlча отделене доахай лелaдераша. Цу хьакъехьа дика толамаш а даьхад хlанзехьа. Ах шера яьккхача шурийга дlадахарчунга хьежача гучадаьлар планах 15,5 сом доагlача шурий центнерaга дlадахар 14,7 сом мара ца хилар.

Мишта даьхад уж толамаш доахай лелaдераша? Цу гlулакха кlезига лоархlам болаш хиламзар доахашта дика хьожаш хилар. Ферме оттаь я доаханий хlала диллара, аралаьха пар самукъадалийтара, хий молдара кеп расперядок. Доахаш лоаттадув моттиг массаза а цlена лоатташ.

Из боккха лоархlам болаш да. Бакъда, керттердар да доаркашеп хьайбаш лелaдераше дика къахьегам хилар.

Шурийга дlадодар лоздара боккха лоархlам болаш да болхлой къахьегамнара материальни безам совбаккхар. Шурий хьоанал лакхъярах доарбаштa алапел совгlа ахча ду.

Укх шера lа дlаьхен шийлен хилар бахьан долаш доахан дика арадаха йиш хиламзар ханнахьа, вешта аьлча ацелъ бутт юкъа кхьачача. Хlаьта доакъар кхоачаша дена, лоалахарча районе эца долаш хилар. Цу гlулакхашa лакхдир шурийга дlадодар.

Кlатlадоагlача lай сурт кхьача тайпара хургда. Отделене сихдаь доакъар lаташдеш ба, хlанзехьа аргlаш даь дlаоттаьй 300 тонн йол, 290 тонн ча, хlаьта 3000 тонн силос кийчъергья. Отделене силос кийчъе йолаенна дукха ха яц. Доацача хана механизаторашa хьайбай фермашта юхе еллай 100 тонн дика силос.

Цу тайпара дика доакъар кийчдара йиш хулийтаргья доахнига дизе долаш lа даккха, шурийга дlадодар лохде.

Б. ИСРАИЛОВ.

Фермашта — шортта доакъар

БОЛХ ТОАБЕ БЕЗА

Гудермесски района «Дружба» совхоза цхьоалагlча отделене планах 4 эзар тонн кийчъе езача хlана кlезагашка еллар 2800 тонн силос я, аргlаш а даь фермани юхе дlаоттатаьд 600 тонн гlоха доакъар, 1600 тонн ча. Плавата хиллача геттара кlезиги да отделене ча. Кхы а 1000 тонн ча эш царна.

Из да доакъар lаланцара гlулакх дикагlа латт яхача отделене хlанзалца аьр, тlаккха хlана?..

Дlадахача нlаьрасна дийнахь цу отделене хилар тхо. Хьанхарча дийнахь дийлхача дегlе тlоадаь лаьтта доккъадаьдар бlайхьежача мало. Цу тайпара хоза ди еттача цхьаькха механизатор царгlата курсаш аьнна хетталора. Бакъда, кхета хетачох тара вашв отделене [redacted] Демильченко Иван Прокофьевич.

Цхьаькха механизатов. болхло вац силос йоллача саттарашта улгаш латтача трактора юхе. Управляюще деча къамаьлга ладийгlача чу а баха седхан дена цlаьгlа бъ уж.

— Бастта чакхдаргда уха балхаш, — аьлар Иван Прокофьевичa. Кхоачамхургья силос йоллача, йол хьакхара планаш. Бакъда, ча-м 500 тонн мара гулдургдац. Зеали хиниад из бола ялат. Ша тохаб.

Из бакъда. Цхьаькха дасадо-лац управляющена. Совхоза кхыча отделенешка укхайаза техника сихагlа мукъалдарга хьежаш багlалга. Кlезига я боахаме силос хьоkха комбайнаш, трактораш, кхыйола техника. Ерригаш а 5 мара комбайн яц силос йоллача. Царех цаl дукхача хана деза болх беш яц. Хlаьта, денна цаl-шиь ехе хул воашхарех а. 20 автомашин я доакъар кийчдеча болх беш. Де дезача балхашка хьежача геттара кlезига я уж.

Цудухьа 4-чея 3-чея отделенешка бола а бешабех силос йолла. Кулгаллюша яхьех группова методах цу боахаме уж балхаш. Из бахьан долаш да укхаза силос йолла бала ца балар. Бакъда аьнча, да дезаш цхьаькха м да. Доацача хана балхаш чакхдоахаш хилча группова метод дика я. Хlаьта, укхаза сайне гlулакх дlаьхлуш хилча хlанзара метод эргаьккха хуша еза. Дукха ха я 3-чея 4-чея отделенешка силос йоллаш хила еза. Иттех ди хьалхьа хьажкlаш силоса геттара ду хургйолча тайпара мома хиндале хlана хlара ди массала дала йоахьалу.

Кхы дикагlча хьале ма цхьа йолча моттигашка чуэцаша латта йол а. Ди тlехьа лохлургва [illegible] хьалуча ала тхо. Из дерригa а дика хоаш бе а цхьаьнна бахьакхаца бехказа боала гlерта боахама кулгалхой, специалисташ, совхоза директор Жуковский Владимир Тимофеевич, партийни комитета секретарь Эльсултанов Шоварш, керттера зоотехник Пустовойтов Василий Ефимович, кхыбараш.

Кхы а лезарагlа да йол хьаккара, ча гулдара балхаш. 2500 тонн мокъарча хьайбашта йол lалашьезаш да совхоза коллективо шийна хьаллашка оттадаь дехкар. Хlаьта, мел хьекхай йол? Хlанз 900 тонн совгlа мара чуэцаш. Хьаттех кхоачашхила тамаш я хьайбашта гlожа доакъар lалашдара плана а.

Доакъара рационе йоакха моттиг дlалоацаш да аьлах доакхха хьор. 140 тонн хьоло даккха дахьдlача коллективи кхоачашдац тlайцаьа дехкараш. 53 тонн мара даькхьадац из хlанз а.

Гучох оарцаккха дезаш да боахамера хьал. Хетаргахьа, хьалхагlа новкъостала бакка безарех ба района производственни управлене специалисташ. Цхьабакъда, укх лоношка укхаза гуш-м вац царех саг. Шенхашта тоала лела совхозе доакъар кийчдара гlулакх.

М. ТУМГАЕВ.

ИТАЛИ: «[illegible]АЙХА ГУЙРЕ» ХУРГЬЯ

Цийса бетта бlаьхьенна масане бокъалеш махкалара укх тlайпарча 25 шера эгара цlендерагlа, кlоаргагlа хьалеш Италера правительственни кризис формально къовстамь яьнна. «Румор» дия оперцаш цхьахьанча пхьа пертех (дукхьаьнча эьнна христиански демократех), хетта лайбнет нlашагlйоллараша. Кердача правительстванга болча пайдана тlехьа хилар 348 депутат, дукхьала — 245. Коммунисташ, ИСППЕ (пролетарски цхьоагlон Итальянски социалистически парте) членаш, оппозиционни группировкий хьалбола [illegible] правительства программа [illegible] хургья, «кlаьта хьаьара политически лини хуьйа ца лул юсаргьа», яхаш белгалдоах юха а цу «Массаджеро».

Из, хетаргахьа, хила деза чурча илене дlахохьоргья вахаро цо дlахихессайола дьалкарче «аьрдехьарча центра» политике, хlаьта арахьарча политике атлантизмана тешаме хургья яхаташ.

«Стампа» ахача турински газета хетачох, хьатlадоагlача шера бlаьстанга а кхоача тамаш йолаш я «из кайна йола кабинет. Ахканара каникулаш чакхдаьча хана хургда цуш гlулакх». Мадарра аьлча, «Стампа» ахача газето правительствeне ийха йолла ха 6—7 бутт ба.

Хlанзехьа а хьадда гуш да гураьза мехка керда ира, чlоагlа социальни доацаш хургхилаш. Моттигерча газетех цхьайне ивалара, ахха меттел гуйра а Итале бlайха хургйолаш я.

Э. ПАНОВ,
АПН соб. корр.
Рим.

КХУВШ БОАГІАРИЙ—ДЕННА ТЕРКО!

Безам тІагІоргболаш

Укх тІехьарча шерашка милице, суда, прокуратура органаша дукхагІа теркам тІаухитт бокъонаш телхаярца къовсам лоаттабара дешашта.

Кхетаме болх вІаштІехьбаккхари цул керда формаши метоташи эргаехараш хьакъехьа дикка опыт Іоаяьй вай республике. Цу балха боккха моттиг дІалоац кагирхошта коммунистически кхетам балара, коммунистически марала лакха принципаш йолаш уж хьалкхебара дола дешаша.

Цунца цхьана партийни организацеша дилалийтта кагирхошта къахьегама кхетам балар, шерра цайда эц шоаш дика хилар хьадьеккача формаех.

Хоалуш тоабеннаб кхуваш боагІараша беш бола болх. Из бахьан йиш хиннай пайдане, безаме дола гІулакхаш кхоачашдара уж тІаберзабе, тІаьхьожам болаш уж ца лелийта.

ХІанз духхьал Грозне вІашагІьехкай 100 совгІа берий клубаш, цІенош, бешамаш. ДукхагІча дакъе общественни хьасапе чакхбоаккх цар шоай болх. Дика болх беш да № 9 йолча домоуправлене, № 4 йолча домоуправлене вІашагІдекка берий цІенош. Цу цІеношкеи клубашкеи а тайп-тайпара кружокаш. Бераша походаш ю революционни тІемей сийлен моттигашка тІолла, дакъа лоац спортивни ахьешка, вІашагІлехк улицай цІейш. Берий цу объединенеши айхха бувзам лоаттабу школашца, дьйи - новвой общественностаца, домовой комитетаца. Цу тайпарча практике хьагойт нагахьа санна нах бахача кварталашкa берий безам тІатІоргбола болх чакхбоаккхаш хилча тІахьожам боацаш лела береш кІезиглунга, цар шоашкара зуламе гІулакхаш кІезигагІа дувлийталга.

Цул совгІа кхуваш боагІараша беш болча балха доархІамера форма я къахьегаме, спортивно-къахьегама, военнизированни лагераш вІашагІйоххар. Укх шера республике вІашагІьеххача лагерашка 11 эзар саг хиннаб. Колхозни совхозни кхашка беш бола болх салаІарца айха бувз бераша. Грозненски района № 3 йолча совхоза, Наурски района «Победа» яхача колхоза, Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза партийни организацеша, боахама кулгалхоша даим йоахо ю берий бытовой хьалаш вІаштІехьдахара дешай, хІаьта лагерий кулгалхошеи воспитателашеи чакхбоакх тайп-тайпара культурно-массови, спортивни кхетама болх. Цу деррига те йовкъостал ду кхуваш боагІарий коммунистически мировоззрени дегІайоалара.

Кхуваш йоагІача тІехьенна кхетам балара боккха теркам тІаухийт комсомольски, спортивни организацеша. Шоай пленумашка, конференцешка, активашка цар каст-каста дувц бераштa кхетам балара доархІаме дешаш, боккха болх чакхбоаккх царна юкъе спортивни яхьаш вІашагІйоххаш. Нигга масала «ТІоарска бургац» яхе приз яккхара футболах ловзара йолча яхьашка дакъа лаьцар республика массеполча районашкара даьккча 10 эзар совгІа долча бераша.

Кхуваш йоагІача тІехьенна кхетам баларах доккха беркат довл. Цхьабакъда из доархІаме болх массанахьа леррттІа кхоачашбац. Из бахьан дукха моттигаш нийслу кхуваш боагІараша общественни порядок, къахьегама дисциплина телхаеш, шоашкара зуламе гІулакхаш дувлийташ. Дукха зуламаш дувлийт г. Грозне, Малгіабика, Гудермесе, Ачхой-Мартана, Наьсарен районашка кхуваш боагІараша. Бокъонаш телхаерашта юкъе дукха ба школай, профтехучилищай дешархой, хІаьта вожаш пхьанахьа болх беш бац.

Цхьайолча промышленна предприятешка, совхозашка, колхозашка общественни организацеша дакъа ца лоацаш балха хьа а ийбу дІа а боах кагий нах.

Зуламе гІулакхаш дахча кагийна цаха юкъе дукхагІбараш школера дешар дита е юкъераобразовательни боарам лоха бола кагий нах ба.

1969 шера школашка ца ухаш вар школьник ха йола 174 саг. Цул совгІа халкъа просвещене органаша дукха дешархой дийнахьарча школашкара сайрийнарча школашка хьежабу ер да ьыина кІоартта цхьа бахьан доацаш. Цу кагийча нахах дукхагІбараш балха дІанийсбаь бац. Къахьегамхой депутатий районни советаша, къаьстта Наурски, Гудермесски, Урус-Мартана, Шаьла, Наьсаран районни советаша де дезараш чакхдакац, болх ца беш бола кагий нах тайп-тайпарча балхашка дІанийсбац. Партийни организацеши хІанз а боагІа теркам тІеахийтац уж цІенхаштара кхоачамбоацараш дІададара.

Парте обкома бюро кагийча наха коммунистически кхетам балара дош дуваш КПСС райкомаш дехарийла йар промышленноста, транспорта, гІишлон, культура учреждений кулгалхошца цхьана берий клубаш, царна лаьрхІа спортивни объединенеш вІашагІйоххара дешара хьайра. Бакъда, хІаьа а массанахьа леррттІа чакхбаккхац из болх.

Партийни, советски, комсомольски организацей керттера дехар да кхуваш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам балара даим йоахо е, коммунистически мировоззрени йолаш уж хьалкхебе.

А. РУВАНОВ,
КПСС Нохч.-ГІалгІай обкома инструктор.

Вежарей А. П. ТурсIар сценарех «Советски Союза посол» яха фильм дуккхаш да «Мосфильм» киностуде. Режиссер — постановщик Георгий Натансоий хІаьта керттера оператор — Николаев Владимир.

Укх тайпара дуца шой керарча балхах режиссера Г. Натансона: «Тха турпала Кольцова Елена Николаевнай прообраз я ленински большевикий мугІарашкара хиина Коллонтай Александра Михайловна. Цун валара истори чІоагІа таманийна цендоахххам де. Паччаьла вларала йоІ, дворянка, ше зІамига йолча хана дена профессиональни революционерка а хиина дІаяттай из, Революци чакхъяьлначул тІехьагІа Коллонтай кхаьнила юкъе эттара хьалхарчарка ядерсе хиннай. Цул тІехьагІа Советски дипломате истори чухь доазал арахьара Советски держава политически вохад хиина кхаьсаг из я.

Кольцова роль лоазаю СССР-а халкъа артистка Юлия Борисовас.

Творчески коллективо шой болх хетаду В. И. Ленин сна бІаь шу дузача денна.

СУРТА ТІА: фильм доаккхашда. Аьттехьара аьрдехьа — Елена Николаевна Кольцовай роль лоазаеш я СССР-а халкъа артистка Юлия Борисова, шведски промышленника Хельмера роль лоазаеш ва Гуннар Цилевский, графиний Рунге роль лоазаю актриса Ада Лундвера.

В. Мастюкова сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВХОЗА ГІИШЛОШ

Пятилетка дъьлагІча шера хиллера къахьегаш ба Грозненски района «Ермоловски» совхоза гІишлонгъераш. Укх тІеххьарча шерашка цар дукха хьалъьяй тайп-тайпара гІишлош. Царех я автогараж, механически мастерской, столовой, школа, тика, берий беш, пекарень, вах чубаха дукха цІенош, кое тІарча оалхазарешта лаьрхІа неказ, зерноходранилищеш, шурей - товарни ферма баьнни, кьмараш а.

Уж доархІене объекташ хьалъелла а, хьалхашка латта дехкараш кхоачаштдеча а хьиларе къахье прораб Иванченко Иван Дмитриевича керто латтача стройтеля коллективо. Укх дІабехача вархІ бетта дукха гІишлош балхаш кхоачашдьд ю. Коа тІара оалхазараш леладеча ферманна гонахьа ялх километр дІоахал доаш еттача кирпичний карт яьй, итт эзар моттиг йолча ших птичнике реконструкци йаь, хІара сахьета итт тонн цІет цІенаргдола пункт хьальяй. 1-гІа сентябрь тІаккхачалехьа шурий-товарни фермерча 3-бІаь етт махинически беттера йолча агрегата реконструкци е лерхІ, хІаьта цхьоалагІа ноябрь тІеккхачалехьа 8 эзар моттиг йола птичник хьальаь йоаккхаргья.

Уж гІишлош хьаьлъечо шинере къахьет плотникаша С. Шахтемирова, А. Юсупова, І. Дербишева, И. Захарченкос.

Я. ЦУЕВ.

СИЙРДА ВАХАР

Цу дийнахьа чІоагІа дог тІоадаьнна вар кхьина мастер. Дукхача хана дина тІехь дика къахьегарах Ю. Капташа елар Сийлен грамота. Къахьегама ветеран вІайначa дешашка дахьал вувваш республика бахача наха бытовой гІулакх дара Министера аьлар: «Юрий Юрьевич, ираз долаш хиндца хьа вахар. Къаьстта а дика хет сона вошал долча Венгре хьалххийнача хьона ер совгІат душ...»

...Хортистски Венгре бахача наьха вежер Іалаьмате хала дар. Вийсе яххана болх бича а ниытьа мара дай хІамай цалашар. ХІаьта из а дІадаьлар дукха шолагІа тІом болабенначул тІехьагІа. Фашистски режима лоаттаду Іеш чІоагІідеар. Венгре болхой классо шой аьлагарца — болхлой парте кулгал а деш къовсам боаржабир шоай Даьхен чухьарчен арахьарчен моастагІошта дукхьала. Цу халача хана халкъе толашагІболча къонгий мугІарашка эттар нурййтта шу даьнна зІамига саг Капташ. Партизански отряда кулгалхоша массехказа белгалдаьхьа хьона партизан: майра, къспахчал долаш, шийгара даим инициатива душ хилларах.

«Цунна къаьмаьл доацаш Іоалуате дог гІоадьнна бар Венгре къахьегамхой фашисташ лелабаь Советски Эскар Венгре дьатта тІа дьдьнача хана, — яхаш душ хІанз Юре Юрьевича, — Деті бера тха низ, моастагІчоа чІоагІагІа етта дикагІа оІанттехьоалар. Советски халкъа къонтам шоай вахар ца кхоаеш бирса летар фашисташца тха Даьхе мукъаяккхар дукъа».

Тхьо шу гарта ха я Ю. Капташ Советски Союзе вахя вена.

Грозненски индпошиве фабрике Ю. Каптана къахьега итт шу гарта ха я. Коллективо чІоагІа сий ду йоаккха опыт йолча мастера. «Юре Юрьевич дика производственник хилларал совгІа, дика новкъост а ва, — йоах бригадира Шорина Нина Яковлевнас, — эшача новкъостал де хийча ва из.

Ший опыт кьмарьна дІайовзийт гІорваьнкача мастеро. ВІаштта массехк шера кулгалду квалификаци лакхъяра йолча закройщикий курсашта. Селхан цун хиина ученикаш, тахан вай городa тайп-тайпарча ательешка хьалелла къахьегаш, дика баркал оалаш бе.

...Хоза кийчьынча салона чу каста-каста чуух клиенташ. Царех дукхагІбараш укхаза мара шоашта барзкъа тегийта доац бац. Теркам тІабаха, безаме къамаьл ду мастера хІара клиенташа. «Укх бесса зивагІа костюм тегийта дукха безам баьар са, — йоах ательа хинаа де венача клиента ше бе йоал материал закройщикага дІагойташ, — шуга хургдацар-теш хозагІа дар?». Мегаргда, хьожаргда вай, — аьнна вела я кьожа мастерской чувахар мастер Капташ. Дукха ха ялалехьа клиента хьалхашка Іадеяхар тайп-тайпарча бесса зипаш. Соп уж хоза хийттa шийна дезар хьа ца хоржолуш цхьа ха яьккхар клиента. «Ер зий, — аьлар мастера, — летачох аьрхІа хьона деча сапна да-кхъ». Чекка бустам а баьккха заказ хьийцар закройщика. Цунна дег тІара баркал оалаш чІоагІа раьза хиина дІавахар хІана тегийта веза саг.

«Денгара денга дегІаух къахьегамхой хьашташ, — яхаш душ Ю. Капташа. Тамаш е езаш хьайчоа, хивача уж тІаккхуш хилазрах. Цудухьа тхоай керттера декхар лерхІ оеха нахулле дикагІа клиентий хьашташ кхоачашдар».

Барттайнча коллективна дика вІаштІехьдоал из гІулакх кхоачашде. Предложенейи жалобайи книжка тІа дукха йоазонаш да коллектив хестаеш, цунна баркал яхаш. «Аз дег тІара баркал ях Капташ Юрий Юрьевича са заказ тІехдика кхоачашдарах» аьнна яздаьд Грозненски электромеханически завода слесара В. Приваловa, хІаьта Грозненски нефтяной техникума студенташ В. Иванов С. Костенко чІоагІа раьза хинраб шоашта доза костюмаш ярах. Цу тайпара йоазонаш кІезига дац предложенейи жалобайи книжка тІа.

Вежарашка йолча Венгре хьалхкхийнача Капташ Юрий Юрьевича ший ираз лехад советски халкъий цхьа барт болча дезала юкъе. Дика кхуваш доагІа Юрий Юрьевичa берий.

Укх ахкана шой дезала Венгре вахе хиина Ю. Капташ «Іалаьмате хувцаденнад социалистически Венгрера вахар, йоах по. — Дизза ираз кхаьчад хІара венгерски дезала. Хьалха йиІий тешаргвар са воккхагІа вола вошa Дьюла Капташ биологически Іилмай доктор хургва аьнна, хІаьта тахан йоккхагІйолча Іилма тохкама института профессор да из. Са вІашагІа вола вежа торговле Министерства кулгалхоча балха тІа ва, ЧІоагІа дезар дора сога дас а вежарий а Венгре юхавоагІавалар хеб йахь. Цар яхар аз дика кхетаду: бакъда аттадаш безаь беннача сагах къаьста, цу тайпаре сай вахар советски Даьхе йоацаш кхетаде хІала сона. Аь сай ираз советски доттагІашта юкъера лехад».

М. АБДУЛАЕВ.

ІАДИКА ХИЙЛА, АХКА!

Ши бутт хьалха, 1969 шера 15 июне «Джалка» яхача совхозен машиннакъа УРС-ен бац Хулхулау яхача хи йисте хозача моттиге хьайийлар гор. Грозне Октябрьски района дешархой «Факел» яха спортивно-къахьегама лагерь.

Безаме салаІар бераша, дийнахьа 4 сахьата «Джалка» совхоза кхашка болх бора цар ееса дешаш, бахьцадараш (помидорош, нарсаш, баклажанаш, хохаш, сахьмарсахьаш, кхыараш) чуцаш. Балх бахчул тІехьагІа футболах, волейболах, истола тІарча теннисах, шашках, шахматех ловзар, хи тІа лувчар, наьж де Іоаялора. Сарахьа йийзача цІера юхе ялхайн, Кинолаш а кийта а хаьхараш Іоадора.

Деррига гІулакхаш дора отрядашта юкъе аьхь шерагІа йоархар. Цул совгІа «Факела» яхь лелайора Шаьла района «Сыт волна» яхача лагерца. «Факел» хьоашалгІа баьхка хилар ТЭЦ-2 клуба къона туристаш, кхьйбараш.

Хоза салаІар бераша. Шин бетта дикка тебелар, малхо ІаьйIабир, дегІ дера.

«Грознефть» объединене транспортни конторо еннача автобусаца бахл Іармахи тІа, гор. Орджоникидзе, Грузински ССР Казбеге, ловзаша хилар, нувее хьежар.

1-гІа сентябре дешна дика кийчлуш да бераш.

[redacted]

№ 16 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч.-ГІалгІай обкома пропаганди агитацеи отдела аргІанара № 16 йола «Агитатора блокнот» хьадаллалу исторически Іилмай кандидата В. Филькина «Технически прогресса дукьал яхача статьяца.

«Заочный семинар» яхача раз-деле я «КПСС шой интернациональни декхара тешаме ю» яха политпросвещене цІен консультанта В. Ахматукаевий статья.

«Тха советски вахар» яхача рубрика кІал я А. Карандина «Сийлен колхозхочун дувба йаькъал бувц» яха статья.

Дуне дакъашта юкъерча тІемах я Н. Солнцева «Вьетнама къовсам лоаттабу» яха статья.

Цул совгІа блокнота тІа кепатехай «Письмош, хоамаш, заметкаш» яхача разделах йола материалаши хроникеи.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Доазол дехьара

КЪОВСАМА ТІАХЬЕХАР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Чарлстоне (Къулбехьен Каролина (чакхъялар США эттара йоккхагІчарех йолча цхьан организаце негрий бокъонаш бахьан гІорваьнна къовсам лоаттабаьча Мартин Лютер Кинга дуккхача хана хьахлелаьча христиански кулгалхой конференца хІара шера хулаш йола съезд.

Съездо тІайийцача резолюце тІа эттара хьалхарча аргІанера декхар лоархІаш оттаду негрий къахьегамхой профсоюзашка вІашагІкхетара бокъо хилийта тІехьа, дискриминаци йоацаш негреш балха дІаяцара тІехьа, балха вьяста декхдаран къахьегама хьалаш тоадаран тІехьа лоаттабеш бола къовсам лакхбар.

Вьетнаме лоаттІача агрессена дукьал хилар дІахойташ аскаре тІахьехара дукьал хилара уІлаева негрий кагирхошта кхетам балара центраш дикка дукха кІай болча нах бахача США эттара йоккхагІа йолча 9 городе эхкар оттадеш йолча резолюце тІа хьахьехай конференцни тІема дукьал хилара позици.

ХАЛКЪО ХЬАЛЛАЬЦАР

ДЕЛИ. 19 август. (ТАСС). Инде премьер-министр Индира Ганде беркал аьлар банкашта национализаци яр мелла халкъо хьаллацарах.

Эттара йоккхагІа йолча бинкашта национализаци еш правительства решени шоаш раьза хилар хьахайта Мадхья Прадеш яхача штатера аьрхІа Дели баьхкача дуккхача кхархой митинге селхан къамаьл деш. Индира Ганде белгалдаьккхар халкъо хьаллоацаш хилар из решени толамца кхоачашъергхилар, яхаш доам бу ПТИ агентства.

БЛАЙБЕРГ ВАЛАР

ЛОНДОН. (ТАСС). Филип Блайберг валарах араьккхача заналене тІа йоах из валар хилар дикка недостаточности шоеш бахьан долаш дега недостаточность хиларах.

1968 шера 2 январе профессора Кристиан Бернарда кхьдоза дог чудолаш операци кьчул тІехьагІа Блайберга уналцІено массехказза теллиа хилар. ТІехьара теллар из 14 августа. Юха а «Хроте схюр» яхача больнице воалавар из, цига вела а велар.

ІАРБИЙ ПАРТИЗАНАША ЕТТА ХІАМАШ

БЕЙРУТ. (ТАСС). «Фатх» яхача организаце партизанаша 16 августа цІаьхха дов дир Джадиди Факулки (Лакхера Галилей) яхача юртаашта юкъе сайцача гулъеннача израильски машинашта. Йоах вІашагІкхийттача палестински командоване укхаза араяьккхача коммюнике тІа. Из операци йолаш йоагайнр израильски вездеход, йохайир 2 пулемет, израилски массеха салте ва вейна, я чов яь я.

Фашистски игах Румыни мукъаяьккха 23 августе 25 шу дуа (1944). Мотру яхача кІор йоалкхача районе «Леурда» шахта горнякаш болх йистебаьннача тІехьагІа.

Аджерпресс сурт.

ХЬУВКЪАМА ЦІЕЙ ДЕЗДЕЧА Л. СВОБОДА ДАЬ КЪАМАЬЛ

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР президента Л. Свободас къамаьл дир Къулбехьен Моравски области города Гржешлаве хьувкъама районе цІей хинача, алаш хоам бу ЧТК агентства. Цо белгалдаьккхар словацки къаман восстани хиннa а Советски Эскаро мохк мукъабаьккха а 25 шу дизара деззара Чехословаки гарга гІерта хилар.

Тхона, доккхагІчен юкъерчен воахала вахалашта, дика дагадоагІа, аьлар цо, Чехословаке халкъашта фашистски оккупаце тІаоттадаь хинна тамашe къаза Іеналц баьен. Деш-деш вай халкъаш хІаланкдаь дІадаха лерхІар цо. Нагахьа санна Советски Союза цун эскаро хинна чешски словацкий халкъаш хІалак дина дІадаргдар. Цудухьа Советски Эскаро Чехословаки мукъайаккхар хала а хиннад, хоаш а да, хург а да эттара хьалха чешски словацкий халкъаш хІалак хулчера кІалхардахар. Цунна а цо дицалийта йиш яц вай.

Президента белгалдаьккхар, 28 шу хьалхе хиннача событеша Чехословаки халкъий вахаре эттара доккхагІдоле общественни хувцадене хилара тІабода ник хьабийлла хилар. Вай мехка социализм котъяьлар дунен шоллагІа тІом хиначул тІехьагІа дунен политически карта хийцача эттара йоккхагІйолча событех хІана да, аьнна белгалдаьккхар цо.

Империализм тайна ац цунна, е та дага е ац. Тайп-тайпарча методий, формий, средствий новкъостаьца, цунна тІемна низ бар а долаш, из гІерт кортаммукъе шой лоІамен хилара тІадерзадаь халкъаша деча гІулакхашта дукъьале е, шоай бокъонаш бахьан болхлой классов къахьегача вахархоши лоттабу къовсам тоІабе. Цунца цхьана хІара вай гІалатах, хІара тероних дайна ша гІерт империализм вай общественни строй мелъера, социалистически фронт йохара. Вай декхар, дунен деррига прогрессивни демократически низий декхар латт уж пленаш йохаярах. Из де йиш хилара тешаш ду дукха ха йоацаш Москве хиначa коммунистически болхлой партей дунен халкъашта юкъерча Совещане итогаши я.

Социалистически мехкех а къаьстта социалистически Чехословаки хьее йиш я шун, яхаш вайга дувцар харп хинна а Іаь. Уж тайпа къамаьлаш шоашта тІехьа гІадоагІараша дахлача социализма дуне халкъашта юкъерча хьаштаьта дукьал хилийта ца Іеш, эттара хьалха вай республика хьашташтех кхераялленга дукьал да. Социалистически пачхьалкхо а йолаш Чехословаки толлаша дегІайоалалургъа кхача социалистически мехкашца айхха пхьоагІо а йолаш, деррига дунен тІарча прогрессивни демократически низашца гІулакхаш а леладеш мара.

Дукха ха йоацаш новкъостаца Гусакаца цхьана оаха массехк да дахакхар Советски Союзе. Оаха барт тайна а чІоагІа пайдане а йола переговораш йир хьалхе лелаеча советски новкъостаьца, аьлар дІахо президента. Оаха кхы а дІахо ергйола уж переговораш хиннача дака тхо цІаьхха а тайпар дикача отношенейи айхха вІаши гІулакхаш леладарен лардa тІе ерогта проблемаш къоастахургхиларех Уж къоастар вай хьашташа а социализма дунен халкъашта юкъерча хьаштаьа а мехкхаре за.

Вай халкъий дукхьа а дуккхагІа болча нахе лов вай республика ховашца дегІаьхар, аьлар Л. Свободас. Цхьабакъда, массевар а вац из де лерхІаш. Цхьаболча наьда лоора ЧССР социализм дегІоахар аьттув ца боалаш хилар, мехка даиман а нах хьувшта кризисаш хилар.

Вай халкъаша цу гІулакхаш юхаоза а дохаде а гІертилга хьаллоаш эттара хьалха доазол декхарча моастагІал долча низаша. Укх тІеххьарча хана къаьстта чІоагІагІа сихбеннаб кхыча мехкий разведкайи кхыча мехкий пропаганда болх.

Эттара хьаьха уж духьалъяннай вай общества хьалхе лелаенча низа. Чехословаке Коммунистически партеша, партия деррига мохка Іалаьмате хала эттача къае кІалхара баккхара хала декхар гІаттача пук кулгалхошта. Уж гІулакхаш вІашагІдеккараш зулами ду халкъа, вай декхар да цу тІехь парта новкъарло е.

Со теш, аьнна белгалдаьккхар Л. Свободас, шуна цхьаннa. вай халкъе дукха а дукхагІболча нахаца цхьана хІаьзара халоваш вайна эшае могаргхиларахи мохк дІахо а дегІабоалабара новкъа вай доккхургхилахарахь.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грозне, лоадема йовчаш я йовнаш, хуаналуш моркаш хилa дег. Шалхбузехьарa гІаьххьача боарме мух хьеккхаргба, республике гІолла 28—33 градуси Грозне 28—32 градуси йіовхал хургья.

Кхоалех лоамои кІезига-дукха моркаш а йолаш ха леттаргья, кхьашанахьа ловцата ценоши доттІа деларгда, да къувамирга. Тайп-тайпарча оагІонашкахьара, гІаьххьача боараме а кхоачаш, дамьІо мух хьеккхаргба, байсашка 15—20 градуси деношка 27—32 градуси йіовхал хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгІа, хьажа

Радио
21 август

6.30 — «Юрта зІанараш» (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20—«Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35—Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25—Петров Андрея ашараш. 8.45 — «Кхелета боагІача кагийчар деча зуламий хьакъехьа» йола беседа (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00—Передачий программа. 16.05 — «Къона гІехье» (нохчий меттала). 16.20 — Юрта бовхама болхлошта дола концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москве.

Телевидени
21 август.

16.45 — Передачий программа. 16.50 — СССР-а хьалхара моттиг яккха футболах ловзар. «Терек» (Грозный) — «Уралан» (Элиста). 18.30 — Докъарий кхоачам ІалашбергІа вай. (Нохчий меттала). 18.50 — Телевизионни кердадараш (гІалгІай, эрсий меттала). 19.10 — Киножурнал. 19.20 — Технически информацех бола доам. 19.40 — Шоана, бераш. 20.00 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.15 — Кинохроника. (гІалгІай меттала доакх). 20.30 — Передачий программа. 20.35 — «Безам лоарбе бераш» яха художественни фильм.

Радио
22 август.

6.30 — «Юрта зІанараш» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20—«Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30—Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Цирко цІераш лотаю» яхача Милютина оперета тІара ашараш. 8.45 — «Къона гІехье» (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00—Передачий программа. 16.05 — «Авангард» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.30 — Юрта бовхама дегІабоалабара школа (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Концерт. 17.30 — «Пропагандиста гоазва» яха передача (нохчий меттала). 17.45 — «Ленин дег тІа волаш» яха баьчча ваь 100 шу дизара хетаь передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30—Москва. 19.30 — «Волхлочун вахар» яха радиогазета (нохчий меттала).

Телевидени
22 август

18.30 — Передачий программа. 18.35 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.00 — Хоамаш. 19.05 — Кагирхой атеистически кхетамах кхебар (нохчий меттала доакх). 19.20 — Музыкальни пауза. 19.25 — 02 ладувгІаш я. 19.45 — Кинохроника (нохчий меттала доакх). 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — Телевизморшка чьжарий хаьакех дола концерт. 20.40 — Передачий программа. 20.45 — Кердадарий эстафета. 21.20 — Следствени практикантара гІулакх. Яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-80; редактора зам.—3-30-11; бехктахкаро секретара—3-34-30; партийни вахарен, культурен, промышленноста отделий—3-42-30; юрта бахамен письмай отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-80; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-30; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7-84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-84.
С-02293. Заказ № 3552.